

UNIVERZITA JANA AMOSE KOMENSKÉHO PRAHA

BAKALÁŘSKÉ PREZENČNÍ STUDIUM

2014 – 2015

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Petra Gybasová

Bezpečnost a rizika držení střelné zbraně v civilním sektoru

Praha 2015

Vedoucí bakalářské práce: Mgr. Jiří Víšek

JAN AMOS KOMENSKY UNIVERSITY PRAGUE

BACHELOR FULL - TIME STUDIES

2014 - 2015

BACHELOR THESIS

Petra Gybasová

**Safety, security and risk of a firearm possession
in the civilian sector**

Prague 2015

The Bachelor Thesis Work Supervisor: Mgr. Jiří Víšek

Prohlášení

Prohlašuji, že předložená bakalářská práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracovala samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem při zpracování čerpala, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použitých zdrojů.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v univerzitní knihovně.

V Praze dne 26. 2. 2015

Petra Gybasová, DiS.

Poděkování

Ráda bych poděkovala vedoucímu bakalářské práce panu Mgr. Jiřímu Viškovi, za pomoc a odborné vedení bakalářské práce.

Anotace

Bakalářská práce na téma „Bezpečnost a rizika držení střelné zbraně v civilním sektoru“ je zaměřena na seznámení s danou problematikou, vymezení pojmů, seznámení s platnou legislativou a porovnání s legislativou Spojených států Amerických. Cílem práce je ucelený přehled o této problematice. Teoretická část je zaměřena na uvedení do problematiky, seznámení s historickým vývojem právní úpravy a vymezení a popsání důležitých aspektů tématu. Praktická část je zaměřena na rozdíly právní úpravy České republiky a Spojených států Amerických a praktické hodnocení bezpečnostních rizik držení střelné – palné zbraně v civilním sektoru prostřednictvím výzkumu. Rozbor výsledků je rozdělen na hodnocení celého zkoumaného vzorku a na hodnocení rozdílů podle pohlaví a věku respondentů.

Klíčová slova

Držení a nošení střelné zbraně, právní úprava, střelná zbraň, vlastnictví zbraně, zbraň, zbrojní průkaz.

Annotation

The Bachelor thesis on "Safety, security and risk of a firearm possession in the civilian sector" is focused on information about this problem, definitions, familiarization with current legislation and comparison with the legislation of the United States of America. The objective is a comprehensive overview of this subject. The theoretical part is focused on introduction to the topic, an introduction to the historical evolution of legislation and defining and describing important aspects of the topic. The practical part is focused on differences in the legislation of the Czech Republic and the United States of America and practical assessment of safety and security risks of firearm possession in the civilian sector by using academic research and public survey. Analysis of the results is divided into assessment of the whole sample and the assessment of differences by gender and age of the respondents.

Key words

Possession and carrying of firearms legislation, firearm, gun ownership, gun, gun license.

OBSAH

ÚVOD	9
TEORETICKÁ ČÁST	10
1 DEFINICE ZBRANĚ A STŘELNÉ ZBRANĚ	10
1.1 Retrospektivní reflexe na problematiku držení střelné zbraně a právní úpravy do r. 1995	11
1.1.1 Právní úprava držení střelné zbraně v době okupace	12
1.1.2 Období v letech 1939 - 1945	13
1.1.3 Právní úprava po roce 1945.....	14
1.2 Střelné zbraně dle platné právní legislativy	15
1.3 Držení a nošení střelné – palné zbraně	16
1.3.1 Držení střelné zbraně.....	16
1.3.2 Nošení střelné zbraně	17
2 ZBRANĚ A STŘELIVO	18
2.1 Dělení střelných zbraní	18
2.2 Dělení střeliva	22
2.3 Kategorie zbraní a střeliva	25
2.4 Zbrojní průkaz.....	29
2.4.1 Podmínky pro získání zbrojního průkazu.....	31
3 BEZPEČNOST A RIZIKA	34
PRAKTICKÁ ČÁST	36
4 PRÁVNÍ ÚPRAVA V USA	36
4.1 Ústava USA	38
4.2 Obrana a nošení zbraní v USA	39
4.3 Rozdíl mezi ČR a USA	40
5 PRŮZKUM VEŘEJNÉHO MÍNĚNÍ	41
5.1 Rozbor a výsledky průzkumu	42

6	VYHODNOCENÍ A OPATŘENÍ V PRAXI.....	63
	ZÁVĚR	65
	SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ.....	66
	SEZNAM ZKRATEK	69
	SEZNAM OBRÁZKŮ, TABULEK A GRAFŮ	70
	SEZNAM PŘÍLOH.....	73

ÚVOD

Tématem této bakalářské práce jsou bezpečnost a rizika držení střelné zbraně v civilním sektoru. V dnešní době je problematika zbraní velice diskutovaným tématem. Téma bylo zvoleno na základě aktuálnosti této problematiky. Jedním z důvodů výběru tématu byla všednost použití civilním obyvatelstvem. V reakci na události, které se dějí ve spojitosti se zbraněmi, je toto téma velice citlivým a společností velice intenzivně vnímaným.

Na území České republiky jsou zbraně pro civilní obyvatelstvo poměrně dostupné, což by mělo být kompenzováno zodpovědností a odbornou znalostí právní úpravy držení a nošení střelné zbraně. Pravdou je, že málokterý civilní občan laické veřejnosti si dokáže představit, jak rozsáhlá, důležitá a komplikovaná je tato problematika. Práce je zaměřena na držení a nošení střelné – palné zbraně.

Cílem této práce je vytvořit ucelený přehled, který zahrnuje historický vývoj právní úpravy. Dále seznámení s problematikou držení a nošení střelné zbraně v civilním sektoru, s tím související objasnění základních pojmů, srovnání s právní úpravou Spojených států Amerických a praktická část v podobě anketního šetření. Práce je rozdělena na teoretickou a praktickou část.

Teoretická část pojednává o základních pojmech nutných pro obsáhnutí této práce, stručně popisuje historický vývoj právní úpravy ve vztahu k držení a nošení střelných zbraní, popisuje aktuální právní úpravu. Obsahuje výčet a popis zbraní a střeliva, skupin zbrojního průkazů a náležitosti k jeho získání. Dále popisuje bezpečnost a rizika spojená s touto problematikou.

Praktická část představuje souhrn právní úpravy a stručný historický vývoj ve Spojených státech Amerických, a to z důvodu největšího podílu držitelů střelných zbraní mezi civilním obyvatelstvem v této zemi, včetně srovnání s Českou Republikou. Nejpodstatnější praktická část je založena na výzkumu formou dotazníku, který je dále zpracován, a získaná data jsou následně podrobně rozebrána. Pro přehlednost jsou získané údaje zaznamenány do grafů a tabulek. Práce je zpracována za využití technik analýzy odborné literatury, komparace právních norem a kombinace kvantitativního a kvalitativního výzkumu.

TEORETICKÁ ČÁST

1 DEFINICE ZBRANĚ A STŘELNÉ ZBRANĚ

Nejprve je důležité přesně definovat co je to zbraň. To lze učinit z různých úhlů pohledu. Jedním z nich může být hledisko společenské, které se neustále mění a vyvíjí a také hledisko právní, které má pro svůj vývoj přesně stanovenou formu. Zbraně se vyvíjely společně s vývojem člověka, byly s ním již od prvopočátku, a vyvíjí se až po současnost. Zpočátku se jednalo o pomůcky k lovu, kdy hlavním cílem bylo znásobit svou vlastní schopnost působit zranění, a dosáhl tak schopnosti ulovit zvěř. Později, se vznikem prvních konfliktů mezi lidmi, se lovecké zbraně pomalu transformovaly do prostředků, kterými se páchalo násilí, tedy ve válce. Spolu s postupným vývojem, se objevilo mnoho druhů zbraní, různých velikostí, pro různé příležitosti.

Definice střelné zbraně není přesně vymezena. Tento pojem lze také částečně definovat na základě současné právní úpravy. Právní řád české republiky nenabízí přesnou jednotnou definici, proto je důležité se zaměřit na to, co jednotlivé předpisy obsahují a stanovují. Zbraň je široký pojem, který zahrnuje velké množství rozlišných předmětů, používaných pro způsobení poškození. Jednou z definic může být část § 118 trestního zákoníku, který vymezuje zbraň obecně, „jako prostředek, kterým je možno učinit útok proti tělu důraznějším.“¹ Další definice nabízená právním řádem se nachází v příloze k zákonu č. 170/2013 Sb., o zbraních a střelivu, kterým se mění zákon č.119/2002 Sb., a některé další zákony, kde je charakterizována zbraň jako věc, „u které je funkce odvozena od okamžitého uvolnění při výstřelu, zkonstruovaná pro požadovaný účinek na definovanou vzdálenost.“²

Mimo výše uvedené definice existuje i několik dalších výkladů pro definování zbraně.

¹ Zákon č. 40/2009 Sb., *trestní zákoník*, § 118, ve znění pozdějších předpisů.

² Zákon č. 119/2002 Sb., *o střelných zbraních a střelivu*, ve znění pozdějších předpisů.

Nejznámější z nich jsou:

- „*Střelná zbraň je předmět, který slouží k destrukci cíle střelou, která je uváděna do pohybu okamžitým uvolněním nahromaděné energie*“³,
- Definice uvedená v příloze č. 1 k zákonu č. 119/2002 Sb., o zbraních a střelivu, ve znění pozdějších předpisů:

*„Střelná zbraň - zbraň, u které je funkce odvozena od okamžitého uvolnění energie při výstřelu, zkonstruovaná pro požadovaný účinek na definovanou vzdálenost. Vývoz vyžaduje povolení podle Nařízení vlády č. 230/2005 Sb. Bez povolení je podle trestního zákoníku výroba a přechovávání střelných zbraní nedovolené ozbrojování.“*⁴

Lze tak uzavřít, že nelze vytvořit univerzální definici pojmu zbraň, ale vždy musíme vycházet z definice pro potřeby různých regulací různých právních oblastí.

1.1 Retrospektivní reflexe na problematiku držení střelné zbraně a právní úpravy do r. 1995

Střelné zbraně byly od počátku považovány za zbraně nebezpečné, zákeřné a nežádoucí. Od počátku své existence jsou však spojovány s Českou zemí. První komplexní úprava se objevuje v období Rakouska - Uherska, kdy dne 24. října 1852, byl vydán, v rámci Císařského patentu, tzv. Zbrojní patent. Tehdejší úprava byla v mnoha ohledech velmi podobná stávající aktuální právní úpravě. K oprávnění nošení zbraně byl vydáván zbrojní pas. Termín „zbrojní pas“ se v aktuálním právním řádu již nepoužívá, přesto se v některých publikacích stále vyskytuje. Tento zbrojní pas bylo možné vydat pouze tzv. nezávadným osobám, mezi které nepatřily např. ty osoby, jejichž důvěryhodnost „jest určitými okolnostmi uvedena v pochybnost“.⁵

Podobný byl předem stanovený formulář s aktuálním právním řádem, kterým se žádalo o vydání zbrojního průkazu. Do tohoto formuláře se kromě klasických identifikačních

³ MUSIL, J., KONRÁD Z. a SUCHÁNEK J. *Kriminalistika*. 2., přeprac. a doplněné. vyd. Praha: C. H. Beck, 2008, s. 171. ISBN 80-717-9878-9.

⁴ Zákon č. 119/2002 Sb., o střelných zbraních a střelivu, ve znění pozdějších předpisů.

⁵ Nález Nejvyššího správního soudu z 21. října 1927, č. 18.051, sb. č. 6820.

údajů, které se uvádějí i dnes, zapisovala mj. barva vlasů a očí, popis stavby zubů nebo např. zvláštní znamení. Standardní doba, na kterou byly zbrojní průkazy vydávány, činila tři roky. Problémem tehdejší právní úpravy byl právní nárok na vydání zbrojního pasu, který ve své podstatě neexistoval. I přesto, že právní úprava byla poměrně liberální a umožňovala nošení střelné zbraně, o vydání nebo nevydání zbrojního pasu rozhodovaly příslušné orgány dle svého vlastního uvážení a bez blíže specifikovaných pravidel. Zbrojní patent však další právní úpravu zcela zásadně ovlivnil tím, že zakotvil už tehdy známý dualismus režimu faktického nakládání se zbraní, čímž bylo rozdělení na „méně závažné“ držení a „více závažné“ nošení zbraně.⁶

1.1.1 Právní úprava držení střelné zbraně v době okupace

Po více než 90 letech účinnosti zbrojního patentu byl pro území tehdejší Československé republiky sestaven a vydán nový zákon č. 81/1938 Sb., o zbraních a střelivu, který byl poměrně dobře zpracovaný. Účinnost tohoto zákona byla vázána na vydání vládního nařízení, které však v důsledku druhé světové války nikdy nebylo vydáno a tak zákon nikdy nenabyl účinnosti. I přesto, byl zrušen až v roce 1949. Zatím co stávající právní úprava se zabývá převážně střelnými zbraněmi, tento zákon, podobně jako zbrojní patent definuje i další zbraně. Kromě střelných zbraní upravoval i ostatní zbraně, např. zbraně sečné, bodné a úderné.⁷

V § 2, tohoto zákona byla nově stanovená definice střelných zbraní: „*Střelné zbraně jsou zbraně, u nichž střela vypuzuje se z hlavně výbušnou silou vznícených plynů nebo silou stlačeného vzduchu nebo zvláštním mechanismem.*“⁸ Mimo jiné bylo zákonem vymezené rozdělení do skupin, kterou byly zvláště nebezpečné zbraně a střelivo⁹ a tzv. ostatní zbraně.¹⁰ Každá skupina pak podléhala vlastnímu režimu právní úpravy.¹¹

⁶ Srov. SEDLÁČEK, P. *Právní úprava držení a nošení zbraní v letech 1945 – 1989*. [online]. Brno, 2010, s. 81 [2014-11-29]. Diplomová práce. Masarykova univerzita, Právnická fakulta. Vedoucí práce JUDr. Pavel Salák. Dostupné z [www: < http://is.muni.cz/th/179714/pravf_m/diplomova_prace-final.pdf >](http://is.muni.cz/th/179714/pravf_m/diplomova_prace-final.pdf)

⁷ Srov. Zákon č. 81/1938 Sb., *o zbraních a střelivu*. §7 odst. 4.

⁸ Zákon č. 81/1938 Sb., *o zbraních a střelivu*. Pozn.: předpis nenabyl účinnosti (účinnost vázána na vydání prováděcího vládního nařízení, které však vydáno nikdy nebylo).

⁹ Mezi zvláště nebezpečné střelivo patřily mj. náboje, jejichž střela je upravena tak, že se při nárazu snadno tříští nebo mění tvar, což je obdoba i dnes zakázaného expanzního střeliva.

¹⁰ V zákoně tato skupina zbraní není nijak blíže pojmenována. V porovnání s nynější úpravou by tak byly zbraně děleny do skupin na zbraně zakázané a dovolené.

Podle § 7 tohoto zákona, mohly být zbraně drženy bez příslušného povolení. V případě, že množství přesahuje tzv. množství určené pro osobní potřebu, bylo nutné požádat o povolení ve formě zbrojního listu. Toto povolení vydával okresní úřad osobám starším 18 let, u kterých nehrozilo zneužití. Ve výjimečných případech bylo možné toto povolení udělit i osobám mladším 18 let. Povolení vydané okresním úřadem mělo stanovenou platnost nejdéle 5 let, na území celého Československa.¹²

Další posun od předchozí právní úpravy byl ve stanovení pojmu držení zbraně, jelikož vlastnictví zbrojního listu automaticky neopravňovalo držitele k nošení zbraně. Zvláštní povolení ve formě zbrojního listu opravňovalo držitele zbraň vlastnit. Pro nošení, pak vyžadoval povolení ve formě zbrojního pasu, což bylo i s dalšími náležitostmi přesně uvedeno v § 13 a § 14 výše zmíněného zákona.¹³

1.1.2 Období v letech 1939 - 1945

Veškeré svobody v těchto letech, tzn. v době okupace, které se jakkoli týkaly zbraní, byly víceméně zrušeny. Přispělo k tomu především nařízení říšského protektora (RP), č. RP 20/39 ze dne 1. srpna 1939. Tímto nařízením byla stanovena povinnost odevzdat veškeré zbraně včetně zbrojních průkazů. Kromě střelných zbraní, se tento předpis vztahoval na některé zbraně sečné, bodné, i úderné. Všechna předchozí povolení pozbyla platnosti na přelomu roku 1939. V případě, že držitelé řádného povolení nosit, držet a nabývat zbraň chtěli toto povolení obnovit, byl vyžadován souhlas příslušného říšského úřadu.

Držení a nošení střelných potažmo palných zbraní nebylo zcela vyloučeno, jelikož výjimku měli např. příslušníci jednotek SS, členové NSDAP atd. Nicméně držení a nošení zbraní civilním občanem bylo v tehdejší době fakticky znemožněno. V důsledku toho, po celou dobu druhé světové války, zavládla na území Československa, naprostá restrikce střelných zbraní. Držení střelných zbraní bylo sankcionováno, v některých případech dokonce až trestem smrti. V průběhu války vydal

¹¹ Srov. Zákon č. 81/1938 Sb., *o zbraních a střelivu*, § 2, ve znění pozdějších předpisů.

¹² Srov. Zákon č. 81/1938 Sb., *o zbraních a střelivu*, § 7, ve znění pozdějších předpisů.

¹³ Srov. Zákon č. 81/1938 Sb., *o zbraních a střelivu*, § 13, 14, ve znění pozdějších předpisů

říšský protektor nové nařízení č. RP 14/40, které podstatně zvyšovalo tresty na úseku zbraní. Dalo by se tedy říct, že cílem všech těchto omezení bylo odzbrojení příslušníků českého národa.¹⁴

1.1.3 Právní úprava po roce 1945

V období po skončení 2. světové války přišel v platnost až zákon č. 162/ 1949 Sb., který nabyl účinnosti 1. února 1950. Tímto zákonem se zrušil zbrojní patent. Úprava povolení zbrojního listu a zbrojního pasu z předchozího neúčinného zákona byla ponechána. Tento zákon byl velice strohý a krátký, přibyla zde úprava o vydávání a odebrání povolení příslušným orgánem.¹⁵

V několika následujících letech přibýly tomuto zákonu prováděcí předpisy, a to konkrétně vyhlášky, které mají za úkol rozšířit a doplnit výše uvedený zákon. Následujícím zákonem byl zákon č. 147/1983 Sb., kterým se ruší veškerá dosavadní právní úprava o zbraních a střelivu. V tomto zákoně byly stanoveny jen některé určité skupiny zbraní, které byly následně samostatně popsány. V této právní úpravě držení zbraně civilním občanem bylo uvedeno, že zbrojní průkaz tak může být vydán pouze osobě, „*jež mj. skýtala záruku, že zbraně nebude zneužito, a nebránil-li tomu veřejný zájem.*“¹⁶

Dále bylo v zákoně uvedeno, že součástí zbraně jsou brány stejně jako samotná zbraň, tak jako je to v aktuální právní úpravě. Poměrně moderním zákonem, s několika výraznějšími právními úpravami, které jsou poměrně totožné s dnešní právní úpravou, je zákon č. 288/1995 Sb. Tento zákon zavádí, blíže a podrobně specifikuje podmínky, kterými vzniká právní nárok na získání a vydání zbrojního průkazu. Jedna z podmínek byla dosáhnout věku stanoveného na 15, 16, 18 nebo 21 let. Dalšími podmínkami bylo mít způsobilost k právním úkonům, být zdravotně a odborně způsobilý, bezúhonný, spolehlivý a mít trvalý pobyt na území České republiky (ČR). Pokud byly tyto

¹⁴ Srov. LATA, Š. *Právní úprava držení a nošení střelných zbraní k ochraně života, zdraví a majetku z pohledu správního práva*. Brno, 2012. Magisterská práce. Právnická fakulta Masarykovy univerzity, Právo a právní věda, Katedra správní vědy a správního práva. Vedoucí magisterské práce: JUDr. Stanislav Sedláček, Ph.D.

¹⁵ Srov. Zákon č. 162/1949 Sb., *o zbraních a střelivu*, § 15, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁶ Zákon č. 147/1983 Sb., *o zbraních a střelivu*, § 7, ve znění pozdějších předpisů.

podmínky splněny, došlo ke vzniku nárokového práva, na základě kterého bylo možné žadateli vydat zbrojní průkaz.¹⁷

Cizincům pobývajícím na území ČR bylo možno vydat zbrojní průkaz se souhlasem cizinecké a pohraniční policie. Další novinkou tohoto zákona byla skutečnost, že získáním zbrojního průkazu měl držitel právo zbraň držet i nosit, zatímco předchozí právní úprava stanovovala dvě samostatná povolení. Rozdíl oproti stávající platné legislativě je i v počtu skupin, jelikož zákon z roku 1995 rozděluje zbrojní průkaz do osmi skupin a dnešní platná legislativa rozlišuje skupin šest. Dříve byl zbrojní průkaz a některé další podobné doklady udělován na základě uvážení státního orgánu, což by se dalo považovat za byrokratické rozhodování. Dále byl tento zákon rozšířen o seznam zakázaných zbraní. Po novu vymezoval v § 21 samočinné zbraně, zbraně s pevně vestavěnými tlumiči hluku, či krátké zbraně s laserovými zaměřovači mimo použití na střelnici.¹⁸

1.2 Střelné zbraně dle platné právní legislativy

Po zákonné úpravě z roku 1995, která byla v platnosti 7 let, přišel v platnost novelizovaný zákon č. 119/2002 Sb., který byl dále novelizován zákonem č. 170/2013 Sb., o zbraních a střelivu. Výše uvedený zákon řeší problematiku střelných zbraní v aktuálním znění. Později byl doplněn o vyhlášky a nařízení vlády např. předpisem č. 115/2014 Sb., kterým je vyhláška o provedení některých ustanovení zákona o zbraních. Dále jsou zákonem definovány kategorie střelných zbraní a střeliva, pojednává o podmínkách pro nabývání vlastnictví, držení, nošení a používání zbraní nebo střeliva. V neposlední řadě vymezuje práva a povinnosti, které musí splňovat každý držitel zbraní nebo střeliva, podmínky pro jejich vývoz, dovoz nebo tranzit. Dále vymezuje podmínky pro provozování střelnic a informačních systémů v oblasti zbraní a střeliva. Důležitou oblastí jsou stanovené sankce a výkon státní správy v oblasti

¹⁷ Srov. NĚMEC, Z., HUSÁK, V. *Zákon o střelných zbraních a střelivu*. 1. vyd. Praha : PROSPEKTRUM, 1996, s. 64. ISBN 8071750387.

¹⁸ Srov. Zákon č. 288/1995 Sb., *o střelných zbraních a střelivu*, § 21, ve znění pozdějších předpisů.

zbraní a střeliva. Platný legislativní řád popisuje pravidla pro provozování střelnic a provozování a provádění pyrotechnického průzkumu.¹⁹

1.3 Držení a nošení střelné – palné zbraně

Ve vztahu střelných zbraní a osob, které s nimi nakládají, je velice nutné rozlišovat pojmy držení a nošení zbraně, jejíž součástí jsou oprávnění a povinnosti. Každý z těchto pojmů určuje možnosti a povinnosti držitele zbraně, ve vztahu k nošení, uložení a manipulaci se zbraní. I když oba pojmy držení a nošení patří neodmyslitelně k sobě, policejní orgán v zákonem stanovených případech vydává povolení jen pro držení v situacích, kdy jiné využití pro zbraň není potřeba, např. u sběratelské činnosti. Druhým případem je vydání povolení k nošení v rozsahu skupin zbrojního průkazu (ZP), např., že držitel smí nosit zbraň jen na střelnici.²⁰ Povinnosti držení a nošení zbraně a střeliva jsou zvláště specifikovány pro každou skupinu zbraní a každou skupinu zbrojního průkazu. Držení a nošení zbraně a střeliva by se však mohlo definovat i obecně.

1.3.1 Držení střelné zbraně

Pro účely zákona č. 170/2013 Sb., se rozumí držením zbraně nebo střeliva mít:

- *„zbraň nebo střelivo uvnitř bytových nebo provozních prostor, nebo uvnitř zřetelně ohraničených nemovitostí se souhlasem vlastníka nebo nájemce uvedených prostor nebo nemovitostí,*
- *zbraň nenabitou náboji v zásobníku, nábojové schránce, nábojové komoře hlavně nebo nábojových komorách válce revolveru a uloženou v uzavřeném obalu za účelem jejího přemístění z místa na místo.“²¹*

Rozdíl mezi těmito způsoby je v možnosti manipulace se zbraní. V prvním případě jde o situace, kdy se zbraň nachází v budově, nebo na místě, které není blíže

¹⁹ Srov. Zákon č. 170/2013 Sb., o střelných zbraních a střelivu, § 1, ve znění pozdějších předpisů.

²⁰ Srov. TERYNGEL, J., KREML, A. *Zákon č. 119/2002 Sb., o zbraních, komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2009, s. 52. ISBN 978-80-7357-461-1.

²¹ Zákon č. 170/2013 Sb., o zbraních a střelivu, § 2, ve znění pozdějších předpisů.

specifikováno, ale vždy se jedná o prostor ve zřetelně ohraničené nemovitosti. V druhém případě se za manipulaci považuje její přenášení z místa na místo. V obou případech je nutné splnit některé následující podmínky. Při výše zmíněném přenášení zbraně je nutné ji mít uloženou v uzavřeném obalu. Takto uložená zbraň nesmí být nabitá, aby nemohla být okamžitě použita. Nicméně první případ nevyklučuje možnost okamžitého použití. Z toho vyplývá, že není podstatné, jestli je nebo není zbraň nabita. Rozhodující v tomto případě je tedy její faktické držení, a jestli oprávněný vlastník nebo nájemce nemovitosti podal souhlas. Zbraň připravenou k okamžitému použití může mít držitel uvnitř budovy nebo v rámci zřetelně vymezené nemovitosti. Otevřeně ji lze nosit a přenášet držitelem ZP skupiny C a musí být splněna podmínka, kdy je zbraň ve stavu který eliminuje její okamžité použití.

1.3.2 Nošení střelné zbraně

Podle výše uvedeného zákona se za nošení zbraně nebo střeliva „*považuje mít zbraň nebo střelivo u sebe,*“²² s výjimkou případů uvedených v tomtéž zákoně. Není teda zcela zřejmý rozdíl mezi nošením a držením. Dále je dle § 2, písmeno a), bod 2 uvedeno, že „*přemístění zbraně za splnění zákonem vymezených podmínek lze považovat za držení zbraně. Pokud by jen jedna z podmínek splněna nebyla, jednalo by se o nošení.*“²³

Na území České republiky je preferovaným způsobem držení a nošení zbraní na veřejných místech tzv. skryté držení a nošení, definované zákonem. Což znamená, že zbraň nesmí být civilním občanem nošena viditelně. Oprávnění držet nebo nosit u sebe zbraň vzniká ze zákona jen takové osobě, která je právoplatným držitelem ZP nebo zbrojní licence. Z toho přímo vyplývá možnost držení nebo nošení zbraně k takovému účelu, k jakému byl vydán ZP či zbrojní licence. Zákaz držení a nošení zbraní na veřejných shromážděních, slavnostech, lidových zábavách a vnášení zbraní do sportovních podniků je i s výjimkami uveden v § 60 zákona o zbraních a střelivu.²⁴

²² Zákon č. 170/2013 Sb., o zbraních a střelivu, ve znění pozdějších předpisů.

²³ Zákon č. 170/2013 Sb., o zbraních a střelivu, § 2, písmeno a), bod 2, ve znění pozdějších předpisů.

²⁴ Srov. BAČKOVSKÁ, M., NOVÁK, P. *Zákon o zbraních s komentářem a prováděcími předpisy*. Praha: Linde, 2003, s. 14. ISBN 80-7201-426-9.

2 ZBRANĚ A STŘELIVO

Jelikož od prvního pokusu vyrobit zbraň uplynula dlouhá doba, je na trhu v současnosti široká škála zbraní a střeliva ať už legálně či nelegálně dostupná, nebo zbraně a střelivo, které se vyvíjí na základě nejnovějších poznatků a výzkumů. Zbraně a střelivo jsou děleny dle svých specifikací, parametrů a dalších náležitostí a dále dle zákona do kategorií a skupin. Každý žadatel o ZP musí tuto rozdělní a definice znát. Následující výčet je uveden pro přehlednost a ucelenost této práce.

Zbraně obecně dělíme na střelné zbraně, palné zbraně, plynové zbraně, expanzní přístroje a odpalovací zařízení.

2.1 Dělení střelných zbraní

Za střelné zbraně považujeme zejména takové, u kterých při výstřelu dochází k okamžitému uvolnění energie. Důraz je kladen především na požadovaný účinek na definovanou vzdálenost. U těchto zbraní se jedná především o energii mechanickou, kam spadají luky nebo kuše.²⁵ Do skupiny střelných zbraní patří následující zbraně:

- mechanická, u nichž je její hlavní funkce odvozena od okamžitého uvolnění nahromaděné mechanické energie,
- vojenská, určena k vedení letecké, námořní nebo pozemní války,
- sportovní, která je určena a definována pravidly sportovní střelby pro národní a mezinárodní disciplíny,
- lovecká, určená především k lovu zvěře odstřelem, což stanovuje zákon o myslivosti,
- historická, u níž je datum výroby 31. prosince 1890 a starší, a současně platí, že všechny její hlavní části byly vyrobeny stejného data, téhož roku, a slouží převážně ke sběratelským účelům,

²⁵ Srov. Zákon č. 170/2013 Sb., o zbraních a střelivu, ve znění pozdějších předpisů.

- znehodnocená, která byla řádně znehodnocena postupem, který je přesně stanoven aktuálním právním předpisem.²⁶

Palná zbraň je v podstatě střelná zbraň, u které je funkce odvozena od okamžitého uvolnění chemické energie.²⁷ Skládá se z několika částí, které se liší dle typu. Obrázek 1 popisuje části zbraně. Do skupiny palných zbraní patří následující zbraně:

- kulové, tzv. kulovnice, mající jednu nebo více hlavních, a jsou určeny zejména pro střelbu kulovými náboji nebo střelami, eventuálně speciálními náboji nebo střelami přímo určenými pro tento typ zbraně,
- brokové, tzv. brokovnice, s jednou nebo více hlavními, pro střelbu výhradně brokovými náboji, případně speciálními náboji,
- kombinované, které spojují vlastnosti a funkce výše uvedené kulové a brokové zbraně,
- samočinná, u níž v důsledku předchozího výstřelu dochází k jejímu opakovanému nabití a jejíž konstrukce umožňuje více výstřelů na pouhé stisknutí spouště,
- samonabíjecí, u níž dochází k opětovnému nabití v důsledku předchozího výstřelu, avšak jejíž konstrukcí je však znemožněno provedení více výstřelů na jedno stisknutí spouště,
- opakovací, se zásobníkem nebo jiným typem podávacího ústrojí, kdy k opětovnému nabití dochází pomocí ručního ovládní závěru, anebo mechanickým otočením revolverového válce,
- jednoranová, bez zásobníku nebo jiného typu podávacího ústrojí. K opětovnému nabití dochází ručním vložením náboje do nábojové komory, nábojiště nebo hlavně,

²⁶ Srov. ZBROJNÍ PRŮKAZY. *Kategorie zbraní a střeliva*. [online]. 2013 [cit. 2014-11-21]. Dostupné z: <http://www.zbrojniprukazy.cz/kategorie-zbrani-a-streliva/>

²⁷ Zákon č. 170/2013 Sb., *o zbraních a střelivu*, ve znění pozdějších předpisů.

- víceranová bez zásobníku nebo jiného typu podávacího ústrojí, která má jednu nebo více hlavních. Opětovné nabíjení je na stejném principu jako u předchozího typu,
- dlouhá, která dle definice výše uvedeného zákona, není krátkou zbraní,
- krátká, jejíž celková délka nepřesahuje 600 milimetrů (mm), nebo délka hlavně nepřesahuje 600 mm,
- signální, jež jsou typem jednoúčelového zařízení, které je založeno na principu krátké zbraně, a je určeno pro použití signálních nábojů ráže větší než 16 mm,
- expanzní, jejichž konstrukce z podstaty vylučuje použití kulového náboje nebo náboje s hromadnou střelou,
- akustické, mezi které spadají poplašné nebo startovací pistole.²⁸

Obrázek 1: Části střelné – palné zbraně

Zdroj²⁹

²⁸ Srov. ZBROJNÍ PRŮKAZY. *Kategorie zbraní a střeliva*. [online]. 2013 [cit. 2014-11-21]. Dostupné z: <http://www.zbrojniprukazy.cz/kategorie-zbrani-a-streliva/>

U **plynových střelných zbraní** je jejich funkce, tzn. výstřel náboje, odvozena od okamžitého uvolnění energie stlačeného vzduchu nebo jiného plynu.³⁰

Patří sem:

- plynové zbraně tzv. plynovky. Podle současného zákona o zbraních a střelivu bylo označení "plynovky" použito pro expanzní střelné zbraně vystřelující oblak plynu nebo aerosolu, nikoliv pevný náboj,
- paintballová zbraň, pomocí které je vystřelována střela se značkovací látkou,
- foukačky,
- vzduchovka pístová, vzduchovka tzv. větrovka, na CO₂, kdy vzduch stlačovaný těsně před výstřelem většinou působením pístu.³¹

Expanzní přístroj je pracovním zařízením, které jako hlavní zdroj energie využívá výbušnou látku.³²

Odpalovací zařízení je zařízení určené pro odpalování střel s reaktivním pohonem nebo střeliva s reaktivními účinky nábojky. Mezi takové patří pancéřovky, tarasnice a raketomety. Dále sem spadají letecké, lodní a pozemní odpalovací zařízení a odpalovací zařízení pro speciální střely.³³

Řezem zbraně se rozumí taková úprava, nebo zásah do zbraně, která podléhá postupu stanovenému příslušným právním předpisem. Jedná se o změnu, při níž dojde alespoň k částečnému odkrytí vnitřní konstrukce zbraně.³⁴

²⁹ Srov. ZBRANĚ KVALITNĚ. *Nauka o zbraních*. [online]. [cit. 2014-11-28]. Dostupné z: <http://zbrankvalitne.cz/zbrojni-prukaz/nauka-o-zbraniach/>

³⁰ Zákon č. 170/2013 Sb., *o zbraních a střelivu*, ve znění pozdějších předpisů.

³¹ Srov. ZBROJNÍ PRŮKAZY. *Kategorie zbraní a střeliva*. [online]. 2013 [cit. 2014-11-21]. Dostupné z: <http://www.zbrojniprukazy.cz/kategorie-zbrani-a-streliva/>

³² Srov. MINISTERSTVO VNITRA. *Novela zákona o zbraních*. [cit. 2014-12-29]. Dostupné z: www.mvcr.cz/soubor/dokumenty-zbrane-a-strelivo-novela-zakona-o-zbraniach-doc.aspx

³³ Tamtéž.

³⁴ Tamtéž.

2.2 Dělení střeliva

Z rozdělení uvedeného výše je tedy patrné, že střelivo je souhrnné označení pro náboje, nábojky a střely, které jsou určeny do střelných zbraní. Obecně do této skupiny patří střelivo přebíjené a zkušební, munice a také neaktivní střelivo a munice. Střela, která se dále dělí na jednotnou a hromadnou, kam spadají průbojná, výbušná, zápalná a šoková střela. Za střelivo se dále považuje náboj a nábojka, znehodnocené střelivo a munice, delaborované střelivo a munice, maketa střeliva a munice, nevybuchlá munice a cvičný náboj. Další důležité skupiny jsou:

- **střelivo přebíjené**, které využívá již použité nábojnice,
- **střelivo zkušební**, výhradně určené pro úřední přezkušování zbraní definované zvláštním právním předpisem.³⁵

Munice souhrnně označuje střelivo, které zpravidla využívá výbušných vlastností náplní. Jedná se především o ruční a jiné granáty, střely určené do tzv. pancéřovek a tarasnic. Dále se jedná o pumy a torpéda, dělostřelecké střelivo, řízené a neřízené rakety, které jsou na základě svých vlastností používány, pro jejich drtivý efekt. Mezi takovou municí patří kazetová munice a miny. Významnou skupinou jsou pyrotechnické imitační prostředky, používané zejména pro demonstrování požáru pneumatik, automobilů atd. Osvětlovací a signální prostředky, používané zejména pro civilní sebeobranu a sebeochranu, jsou zpravidla zkonstruovány tak, že při jejich použití dojde ke kombinaci světelného a zvukového efektu. Nástražná výbušná zařízení včetně zařízení pro dálkový odpal, jejichž použití je výhodné zejména v dolech a při těžebních pracích. Za municí se považují také všechny její hlavní části, kterými jsou dělostřelecké střely a nábojky, a také zapalovače, rozněcovače a iniciátory.³⁶

Velmi zajímavým druhem munice jsou výmetné klamné cíle, které jsou vypouštěny z výmetných zařízení především bojových letounů. Na základě modernizace

³⁵ Srov. MINISTERSTVO VNITRA. *Novela zákona o zbraních*. [cit. 2015-01-29]. Dostupné z: www.mvcr.cz/soubor/dokumenty-zbrane-a-strelivo-novela-zakona-o-zbranich-doc.aspx

³⁶ Srov. Zákon č. 274/2006 Sb., *vyhláška, kterou se stanoví seznam vojenského materiálu pro účely zákona o veřejných zakázkách*, § 2. [online]. 2010-2015 [cit. 2015-01-05]. Dostupné z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2006-274>

v posledních letech se jedná zejména o infračervené klamné cíle, kterým se také říká fléry.³⁷

Za **neaktivní střelivo a munice** jsou považovány takové, které neobsahují výbušniny, ani jiné aktivní muniční náplně. Konkrétně jsou to delaborované nebo znehodnocené střelivo a munice a jejich řezy a makety, např. vojenská školní munice. Toto rozdělení upravuje zvláštní právní předpis. Zahrnují:

- střelivo delaborované, které je zbavené výbušnin a jiných aktivních muničních náplní, které jsou neoznačené dle zvláštního právního předpisu,
- řez střeliva a munice vyrobený pro školní a výcvikové účely ozbrojených složek, který je zbavený výbušnin a jiných aktivních muničních náplní, na kterém byly provedeny takové úpravy, jimiž alespoň částečně dochází k odkrytí vnitřní jejich konstrukce včetně náhradních náplní.
- střelivo znehodnocené, které prošlo takovou úpravou, že jejich další použití je zcela nemožné,
- makety tvarově a rozměrově shodné s originální předlohou nesmějí obsahovat výbušniny nebo jiné aktivní muniční náplně. Mohou být vyrobeny z jiného i nestandardního materiálu a mohou obsahovat náplně vyrobené z náhradního materiálu. Zejména zahrnují civilní nebo vojenské školní střelivo nebo munici určené pro výcvik nebo školení.³⁸

Střela je už dle svého názvu předmět, vystřelený ze střelné zbraně, primárně určený k zasažení cíle nebo vyvolání jiného podobného efektu. Druhy střel mohou být takové:

- *„jednotná střela je těleso, určené k zasažení cíle nebo vyvolání jiného efektu, které se po opuštění hlavně nerozdělí,*

³⁷ Srov. JACKSON, R. *Tanky a další vojenská vozidla*. Grada Publishing a.s, 2010, s. 441. ISBN 978-80-247-3466-8.

³⁸ Srov. ZBROJNÍ PRŮKAZY. *Kategorie zbraní a střeliva*. [online]. 2013 [cit. 2014-11-21]. Dostupné z: <http://www.zbrojniprukazy.cz/kategorie-zbrani-a-streliva/>

- ***hromadná střela** je těleso nebo látka ve skupenství tuhém, kapalném nebo plynném, určená k zasažení cíle nebo vyvolání jiného efektu, která se po opuštění hlavně rozdělí.*³⁹

Jednotné střely jsou **průbojné**, jejichž materiál je tvrdší než 250 HB, což je jednotka tvrdosti podle Brinella. Dalo by se tedy říci, že střela musí mít tvrdost jádra vyšší než výše uvedená hodnota, aby byla průbojná a tím pádem se mohla ucházet o průbojný účinek. Jedná se o střelu laborovanou do střeliva, které pomocí konstrukce nebo energie střely vykazuje tzv. průbojný účinek. Zpravidla je toto určeno pro vojenské nebo speciální účely.⁴⁰

Další typy střeliva:

- **výbušná střela** obsahující výbušnou slož explodující nárazem,
- **zápalná střela** obsahující zápalnou slož, jež se při styku se vzduchem vznítí. Některé zápalné střely jsou konstruovány tak, že ke vznícení slož dojde při nárazu,
- **šoková střela** mající špičku ve tvaru kužele, na vrcholu opatřena otevřenou válcovou dutinou, do níž zasahuje část olověného jádra kužele. Na okrajích je plášť náboje podélně naříznut,
- **náboj** určený ke vkládání tzn. nabíjení do palné, signální nebo zvláštní zbraně. Je složen z nábojnice, zápalky nebo zápalkové slož, výmetné náplně a střely,
- **nábojka** sloužící k nabíjení do expanzní zbraně, expanzního přístroje nebo zvláštní zbraně. Je složena z nábojnice, zápalky nebo zápalkové slož. Zpravidla může obsahovat výmetnou, granulovou, nebo chemickou dráždivou látku,
- **nevybuchlá munice** byla zkonstruována a připravena k použití anebo byla použita např. výstřelem, shozením, odpalem nebo vržena anebo vymetena avšak v důsledku selhání iniciačního mechanismu nedošlo k výbuchu. V některých

³⁹ MINISTERSTVO VNITRA. *Novela zákona o zbraních*. [cit. 2015-01-08]. Dostupné z: www.mvcr.cz/soubor/dokumenty-zbrane-a-strelivo-novela-zakona-o-zbranich-doc.aspx

⁴⁰ Srov. Zákon č. 170/2013 Sb., *o zbraních a střelivu*, § 3, ve znění pozdějších předpisů.

případech však byla schválně zkonstruována tak, aby vybuchla z jiných příčin např. našlápnutím,⁴¹

- **cvičný náboj** je speciálně určen k akustické a světelné imitaci ostré střelby.⁴²

2.3 Kategorie zbraní a střeliva

V zákoně o zbraních a střelivu je podrobně upraveno nakládání se zbraní a střelivem, jsou zde vymezeny podmínky, povinnosti a náležitosti spojené s manipulací se zbraní či střelivem. Hlava II výše uvedeného zákona pro jeho účely dělí zbraně a střelivo do čtyř kategorií, které jsou vymezeny písmeny A až D. Každá skupina má své náležitosti, které musí držitel zbraně, či zájemce o zbraň jednotlivých kategorií znát a dodržovat. Do kategorií zbraní a střeliva spadají všechny výše uvedené typy a jejich dělení do kategorií závisí na jejich úpravách, množství povoleného střeliva a dalších kritériích, které mimo jiné stanovuje zákon.

Kategorie A

Do této kategorie spadají všechny zakázané zbraně, střelivo a zakázané nedovolené doplňky zbraní. Pokud by chtěl civilní občan legálně vlastnit a nakupovat zbraně z této kategorie, je nutné, aby byl držitelem ZP skupiny A. Dále by bylo nutné udělení výjimky od Policie ČR dle § 12 zákona č. 170/2013 Sb. o zbraních a střelivu.⁴³

Jedinou výjimkou pro držitele zbraně v této kategorii jsou sběratelské účely. Na tuto výjimku nevzniká právní nárok a záleží tak pouze na příslušném útvaru Policie, zda žadateli vyhoví či nikoli. Do této kategorie spadají vojenské zbraně, s výjimkou samonabíjecích a opakovacích pušek, pistolí a revolverů, které podléhají ověření pro civilní použití.

Podle zvláštního právního předpisu spadají do této kategorie také zbraně samočinné, které jsou vyrobené nebo upravené tak, že lze utajit jejich účel, nebo u kterých byl prokazatelným způsobem změněn původní charakter, vlastnosti tak, aby se jejich

⁴¹ Srov. MINISTERSTVO VNITRA. *Novela zákona o zbraních*. [cit. 2015-01-08]. Dostupné z: www.mvcr.cz/soubor/dokumenty-zbrane-a-strelivo-novela-zakona-o-zbranich-doc.aspx

⁴² Srov. KOMENDA, J. *Zákon o zbraních v praxi*. Jan komenda, 2005, s. 79. ISBN 80-239-4102-X.

⁴³ Srov. Zákon č. 170/2013 Sb., *o zbraních a střelivu*, § 12, ve znění pozdějších předpisů.

použitím dosáhlo způsobení těžších následků. Mezi zakázané zbraně patří i takové, které jsou cíleně maskované jako jiné předměty, tzv. zákeřné zbraně. Dále palné zbraně nevyrobené z kovů, které není možné identifikovat pomocí detekčních a rentgenových přístrojů. Pokud nejde o dovolené výrobní povolení, zahrnuje tato skupina plynové nebo expanzní zbraně. Střelná nástrahová zařízení a zbraně s pevně vestavěnými tlumiči hluku výstřelu nebo s pevně vestavěnými laserovými zaměřovači jsou považovány za zvláště zakázané zbraně.⁴⁴

Mezi zakázané střelivo takové, které je opatřeno průbojnou, výbušnou nebo zápalnou střelou. Dále se jedná o střelivo určené pro krátké kulové zbraně s šokovou nebo takovou střelou, která je určena ke zvýšení ranivého účinku a neodpovídá dovolenému výrobnímu provedení.

Mezi zakázané doplňky zbraní patří tlumiče tlumící hluk výstřelu, zaměřovače zbraní zkonstruované na principu noktovizorů⁴⁵ a laserové zaměřovače. Úplný seznam těchto zbraní je obsažen v § 4 zákona č. 170/2013 Sb., o zbraních a střelivu.⁴⁶

Kategorie B

Do této kategorie jsou řazeny zbraně podléhající povolení, což znamená, že držitel zbraně skupiny B musí být držitelem zbrojního průkazu a povolení k nákupu takové zbraně a povolení tuto zbraň držet. Tak jako u kategorie A je nutné pro nákup zbraní této kategorie povolení od Policie ČR dle § 12 zákona č. 170/2013 Sb., o zbraních a střelivu. V žádosti o držení zbraně této kategorie musí být uveden účel pořízení zbraně, který dle § 12, odstavec 5 výše uvedeného zákona může být následující:

- *„provozování muzejnictví nebo provozování sběratelské činnosti,*
- *účel lovecké, sportovní, kulturní nebo jiné zájmové činnosti nebo příprava na povolání,*
- *provozování koncesovaných živností v oboru zbraní a střeliva,*

⁴⁴ Srov. MINISTERSTVO VNITRA. *Novela zákona o zbraních*. [cit. 2015-01-09]. Dostupné z: www.mvcr.cz/soubor/dokumenty-zbrane-a-strelivo-novela-zakona-o-zbranich-doc.aspx

⁴⁵ Noktovizor je zařízení zesilující zbytkové světlo. Používá se zejména pro vojenské účely. Zesiluje záření o vlnových délkách 700 až 1000 nanometrů a převádí ho do viditelné oblasti spektra.

⁴⁶ Srov. Zákon č. 170/2013 Sb., *o zbraních a střelivu*, § 4, ve znění pozdějších předpisů.

- *zajišťování ostrahy majetku a osob,*
- *zabezpečování úkolů podle zvláštního právního předpisu,*
- *ochrana života, zdraví nebo majetku.*⁴⁷

Platnost povolení pro nákup takových zbraní, je 1 rok od jeho vydání a platí na nákup pouze jedné zbraně. Po nákupu zbraně kategorie B je třeba ji dle § 42 výše uvedeného zákona do deseti pracovních dnů zaregistrovat.

Mezi zbraně kategorie B patří: krátké opakovací nebo samonabíjecí zbraně, krátké jednoranové nebo více ranové zbraně, pro které je výhradně určené střelivo se středovým zápalem. Jednoranové nebo více ranové zbraně určené pro střelivo s okrajovým zápalem, jejichž celková délka je menší než 280 mm. Dále dlouhé samonabíjecí zbraně, jejichž nábojová schránka, komora nebo zásobník mohou dohromady obsáhnout více než 3 náboje. Kromě předchozího typu sem spadají ty samé, u nichž je navíc odnímatelné podávací ústrojí a u kterých není zaručena možnost přeměny pomocí běžně dostupných nástrojů na zbraně. Stejně tak mají zásobník konstruován tak, aby mohl pojmout více než 3 náboje. Dále jsou zde zahrnuty dlouhé opakovací zbraně, s délkou hlavně je menší nebo rovnou 600 mm, a dlouhé samonabíjecí zbraně s hladkým vývrtem hlavně, přičemž délka hlavně je menšího nebo stejného rozměru, jako u přecházejícího typu. V této kategorii jsou zařazeny i samonabíjecí zbraně, jestliže mají podobu samočinných zbraní, a signální zbraně⁴⁸ pro použití signálních nábojů ráže větší než 19 mm.⁴⁹ Kompletní seznam zbraní této kategorie je uveden v § 5 výše uvedeného zákona.

Použití signální zbraně je možné pouze v případech záchranné akce, za dodržení stanovených podmínek je možná střelba v rámci oslav, ohňostrojů. V ostatních případech se jedná především o varovné výstřely v lomech před odpálením nebo na střelnici před zahájením střelby pokud toto není vyloučeno provozním řádem střelnice. Podle zákona je tedy možná střelba ze signální zbraně mimo střelnici civilním občanem pouze v rámci ochrany života, zdraví nebo majetku např. bude-li jedinec sám

⁴⁷ Zákon č. 170/2013 Sb., *o zbraních a střelivu*, § 5, ve znění pozdějších předpisů.

⁴⁸ Signální zbraň je jednoúčelové zařízení na principu krátké zbraně pro použití signálních nábojů.

⁴⁹ Srov. Zákon č. 170/2013 Sb., *o zbraních a střelivu*, § 5, ve znění pozdějších předpisů.

ohrožen v odlehlých končinách je v této situaci oprávněn použít zbraň za účelem odhalení své polohy.

Střelba v rámci záchranných akcí i střelba v rámci ohňostrojů je jiný případ, kdy je zbraň používána profesionály buď z řad členů záchranných sborů a to z důvodu zajištění bezpečnosti např. horská služba, nebo z řad podnikatelských subjektů z komerčních důvodů, např. firmy specializující se na ohňostroje. Pro běžného občana, držitele signální zbraně je tento druh střelby neaktuální, resp. neproveditelný v souladu se zákony. V případě střelby ze signální pistole na oslavách zákon nerozlišuje, zda se střílí z pistole, kulovnice, nebo jiné zbraně kategorie B, jelikož žádná tato střelba není dovolena.⁵⁰

Kategorie C

Do této kategorie spadají zbraně podléhající ohlášení, což znamená, že zbraň kategorie C nebo střelivo do této zbraně může vlastnit a držet pouze držitel zbrojního průkazu nebo zbrojní licence dané skupiny, který je povinen tuto skutečnost ohlásit příslušnému útvaru policie, tzn. zbraň zaregistrovat do 10 pracovních dnů od nákupu zbraně.

Do této kategorie patří zbraně jednoranové nebo více ranové, pro střelivo s okrajovým zápalem, jejichž celková délka se rovná nebo je větší než 280 mm. Dále sem spadají zbraně, které nejsou uvedeny v § 5 písm. d) až f). Dále zde spadají plynové zbraně, u nichž je kinetická energie střely na ústí hlavně vyšší než 16 J, s výjimkou paintballových zbraní. Dále také více než dvou ranové zbraně zkonstruované na principu perkusních zámkových systémů.⁵¹ Kompletní seznam těchto zbraní je vymezen v § 6 zákona o zbraních a střelivu.⁵²

Kategorie D

Zde jsou vymezeny tzv. ostatní zbraně. Zbraň nebo střelivo do ní může nabývat do vlastnictví a držet nebo nosit právnická osoba a fyzická osoba starší 18 let, způsobilá k právním úkonům. Ze zbraní spadajících do této kategorie je možné střílet jen na

⁵⁰ Srov. Zákon č. 170/2013 Sb., *o zbraních a střelivu*, ve znění pozdějších předpisů.

⁵¹ Perkusní zámek používá k zažehnutí střelného prachu měděné kapsle naplněné třaskavou složí, které byly nasazovány na trubičku spojenou s hlavní a byly rozněcovány úderem napnutého kohoutu.

⁵² Srov. Zákon č. 170/2013 Sb., *o zbraních a střelivu*, § 6, ve znění pozdějších předpisů.

střelnici, s výjimkou divadelních představení, rekonstrukcí historických bitev a jiných kulturních akcí, při nichž nedochází k vystřelení střely.

Tyto zbraně musí být označeny platnou zkušební značkou podle zvláštního právního předpisu. Střelba ze zbraní uvedených v § 7, výše zmíněného zákona, je zakázána na místech, kde by střelbou mohlo dojít k ohrožení života nebo zdraví osob, nebo by hrozilo způsobení škody na majetku. Pro takovou střelbu je nutné zajištění bezpečného prostoru, který musí být viditelně označen za místo, kde probíhá střelba. Dále je nutné mít zajištěný dohled odpovědnou osobou.

Do zbraní této kategorie řadíme historické jednoranové a dvouranové zbraně, zkonstruované na principech křesadlových, doutnákových, kolečkových, nebo perkusních zámkových systémů a palné zbraně určené pro střelbu nábojů typu flobert.⁵³ Dále plynové zbraně na vzduchovou kartuš, u nichž kinetická energie střely na ústí hlavně dosahuje nejvíce 16 J. Mechanické zbraně, expanzní zbraně a přístroje, u nichž je napínací síla větší, než 150 N. Dále zde patří znehodnocené zbraně, upravené tak, aby z nich nemohlo být vystřeleno a zbraně, na kterých byly řezem provedeny úpravy odkrývající částečně vnitřní konstrukci zbraně, a zbraně neuvedené v kategoriích A až C.⁵⁴

2.4 Zbrojní průkaz

Každý občan, který chce vlastnit zbraň, ať už z jakéhokoli důvodu, musí být držitelem ZP. Zákon o zbraních jasně předepisuje podmínky pro získání zbrojního průkazu. Jsou to zejména požadavky na dosažený minimální věk, trestní bezúhonnost, spolehlivost a zdravotní a odbornou způsobilost. ZP opravňuje fyzickou osobu k nabývání vlastnictví a držení zbraně nebo střeliva do těchto zbraní v takovém rozsahu oprávnění stanovených pro jednotlivé skupiny ZP.

⁵³ Louis Flobert byl tvůrce náboje, který neměl klasickou zápalku. Jeho náboje nebyly plněny střelným prachem - projektil byl vymeten z hlavně jen energií uvolněnou prohořením třaskavé složky. Náboje se vyrábějí ve třech rážích 4mm, 6mm a 9mm dodnes, používají se převážně v revolverech, ale i v puškách. Těmto zbraním se také říká „flobertky“.

⁵⁴ Srov. Zákon č. 170/2013 Sb., o zbraních a střelivu, § 7, ve znění pozdějších předpisů.

ZP skupiny F opravňuje držitele k provádění pyrotechnického průzkumu, dle § 16 odst. 1 zákona o zbraních.⁵⁵ Kromě skupiny F, která podléhá jiné formě právní úpravy, zákon stanovuje další skupiny ZP pod písmeny A – E. Všechny skupiny jsou určeny k užívání zbraní, kromě skupiny F, které se v této práci nebudu blíže věnovat. Ze zákona nevyplývá omezení ohledně počtu oprávnění, které může zájemce získat, což znamená, že může dojít ke kombinaci skupin ZP. Oprávnění i povinnosti držitele ZP s více skupinami se kombinují dle příslušných skupin. Detailněji jsou tyto povinnosti vymezeny v § 28 a § 29 zákona o zbraních. Dle zákona jsou tedy vymezeny:

- „skupina A pro sběratelské účely,
- skupina B pro sportovní účely,
- skupina C pro lovecké účely,
- skupina D pro výkon zaměstnání nebo povolání,
- skupina E pro ochranu života, zdraví nebo majetku,
- skupina F k provádění pyrotechnického výzkumu.“⁵⁶

Skupina A je vhodná hlavně pro sběratele, kteří chtějí mít i historické zbraně, zejména takové, které již nejsou schopné střelby. Pokud by držitel uvažoval o koupi zbraně, pro sběratelské účely, uvedené v kategorii A, může mu být na základě tohoto povolení udělena výjimka. Držitel tohoto oprávnění může zakoupit maximálně 3 kusy stejného typu, táže, druhu, značky a výrobního provedení.

Skupina B opravňuje držitele k nákupu střeliva do zbraní kategorií B nebo C, dále k přebíjení střeliva v rámci vlastní potřeby a je zpravidla vyžadována na některých střeleckých závodech.

Skupina C opravňuje držitele k nákupu střeliva do kategorií zbraní B a C, k přebíjení střeliva pro vlastní potřebu a je striktně vyžadována pro lov.

Skupina D je vyžadována pro takové zaměstnání, u kterých je potřebné mít palnou zbraň např. obecní policie, ochranky, převozy peněz apod. Opravňuje k držení či nošení

⁵⁵ POLICIE ČR. *Zbraně a střelivo*. [online]. [cit. 2014-12-17]. Dostupné z: <http://www.policie.cz/clanek/policie-ceske-republiky-zbrane-a-strelivo.aspx>.

⁵⁶ Srov. Zákon č. 170/2013 Sb., *o zbraních a střelivu*, ve znění pozdějších předpisů.

zbraně zaměstnancem při výkonu zaměstnání, pouze skrytě s výjimkou obecní policie a zaměstnanců České národní banky (ČNB). Držitel zbrojního průkazu skupiny D je povinen absolvovat zdravotní prohlídku dvakrát častěji, tedy každých pět let.

Skupina E opravňuje držitele ke skrytému nošení zbraně pro svoji osobní ochranu, opravňuje k nabývání střeliva pouze do zbraní, na které má oprávnění tj. jen pro ty, na které mu byl vydán průkaz zbraně. Pro vlastní potřebu smí střelivo také přebíjet.⁵⁷

Tabulka 1: Přehled skupin zbrojních průkazů a jejich oprávnění a omezení

Skupina	Hlavní účel	Věk	Oprávnění	Omezení
A	Sběratelství	21 +	Možnost držet nestřelbyschopné a historické zbraně	Oprávnění držet jen minimální množství střeliva
B	Sport	18 + 15 +	Oprávnění přebíjet náboje	
C	Lov	18 + 16 +	Oprávnění přebíjet náboje Oprávnění lovit (při splnění dalších zákonných podmínek)	
D	Zaměstnání	21 + 18 +	Nutná podmínka pro některá zaměstnání	Častější zdravotní prohlídky
E	Osobní ochrana	21 +	Oprávnění nosit nabitou zbraň	Nákup střeliva jen do držených zbraní

Zdroj: Vlastní zpracování

2.4.1 Podmínky pro získání zbrojního průkazu

Podmínky pro získání a vydání zbrojního průkazu se pro skupiny A, B, C, D a E od sebe příliš neliší. Vzhledem k rizikovosti střelných zbraní a jejich účinků, se klade důraz na znalosti žadatelů a podmínky pro získání oprávnění by měly být přísné. Z těchto důvodů neumožňuje právní řád správnímu orgánu prominutí žádných, ze zákona stanovených podmínek. Především u žadatelů skupiny E, kteří jsou nejen oprávněni zbraň nabývat do vlastnictví, ale především jsou oprávněni „*se pohybovat se zbraní*“

⁵⁷ POLICIE ČR. *Zbraně a střelivo*. [online]. 2008 [cit. 2014-12-20]. Dostupné z: <http://www.policie.cz/clanek/policie-ceske-republiky-zbrane-a-strelivo.aspx>.

na místech veřejnosti přístupných, a proto je třeba, aby pro zacházení se zbraní byli dostatečně vyzrálí.“⁵⁸ Pro udělení zbrojního průkazu je nutné splnit několik podmínek, jak již bylo uvedeno výše. Mezi hlavní kritéria pro získání zbrojního průkazu patří dosažení stanoveného věku, být zdravotně způsobilý, trestně bezúhonný a spolehlivý.

Věková hranice

Zákon stanovuje přesnou věkovou hranici. O zbrojní průkaz skupiny A, D nebo E může zažádat osoba starší 21 let. O zbrojní průkaz skupiny B nebo C osoba starší 18 let. Jsou zde výjimky, které platí, je-li žadatel:

- členem sportovní organizace, jejíž hlavní činnost přímo souvisí se střelbou, v tom případě mu může být ZP skupiny B vydán po dovršení 15 let,
- žákem školy, která v osnovách zahrnuje výuku myslivosti, v tom případě může získat ZP skupiny C dovršením 16 let,
- žákem školy, kde je v osnovách zahrnuta výuka puškařského oboru nebo střeliva, v tom případě mu může být vydán ZP skupiny D, je-li starší 18 let.

V prvních dvou jmenovaných případech je navíc vždy vyžadován písemný souhlas zákonného zástupce tj. rodičů a také doporučení příslušného sportovního sdružení respektive školy. Držitel ZP, mladší 18 let, smí se zbraní nebo střelivem manipulovat pouze pod dohledem dle § 19, odst. 6 zákona o zbraních.⁵⁹

Zdravotní způsobilost

Zdravotní způsobilost se dle § 20 zákona o zbraních musí prokazovat každých deset let při obnovování zbrojního průkazu, držitelé ZP skupiny D pak každých pět let. K držení ZP musí být žadatel i držitel v přiměřeném zdravotním stavu. V příloze k vyhlášce ministerstva zdravotnictví (MZ), je uveden seznam nemocí vylučujících nebo omezujících zdravotní způsobilost ve vztahu k držení zbrojního průkazu.⁶⁰

⁵⁸ BAČOVSKÁ, M., NOVÁK, P. *Zákon o zbraních s komentářem a prováděcími předpisy*. 1. vyd. Praha: Linde, Praha a.s., 2003. s. 46. ISBN 80-7201-426-9.

⁵⁹ Srov. Zákon č. 170/2013 Sb., *o zbraních a střelivu*, § 19, odst. 6, ve znění pozdějších předpisů.

⁶⁰ Srov. Příloha č. 1 k vyhlášce č. 493/2002 Sb., o posuzování zdravotní způsobilosti k vydání nebo platnosti zbrojního průkazu a o obsahu lékárničky první pomoci provozovatele střelnice.

Trestní bezúhonnost

Bezúhonnost, je jedním z opatření, kterým se předchází vydání zbrojního průkazu osobě, která se v minulosti dopustila závažné trestné činnosti. Pokud od rozsudku či ukončení výkonu trestu neuběhla zákonem předepsaná doba, která je vymezena v § 22 zákona o zbraních.⁶¹

Spolehlivost

Požadavek na spolehlivost brání získat ZP tzv. problémovým osobám, za které jsou např. považováni ti, kteří nadměrně konzumují alkohol, požívají drogy nebo jiné psychotropní látky nebo se opakovaně dopouští závažnějších trestních přestupků, viz § 23 zákona o zbraních.⁶²

Ztráta spolehlivosti může být způsobena např. střelbou, mimo povolená místa tzn. střelnice, v důsledku pak dochází k odebrání zbrojního průkazu.

⁶¹ Srov. Zákon č. 170/2013 Sb., *o zbraních a střelivu*, § 22, ve znění pozdějších předpisů.

⁶² Srov. Zákon č. 170/2013 Sb., *o zbraních a střelivu*, § 23, ve znění pozdějších předpisů.

3 BEZPEČNOST A RIZIKA

V kapitolách výše, byla rozebrána stručná historie právní úpravy držení a nošení střelné – palné zbraně. Dále byly vyjmenovány a popsány druhy zbraní a střeliva a náležitosti pro jejich získání, nabývání do vlastnictví, držení a nošení. V této kapitole bude popsána bezpečnost a rizika spojená s touto problematikou.

Střelná – palná zbraň je nástrojem vzbuzujícím v mnoha lidech negativní postoje, pocity a názory. Je však důležité se na ni dívat z pohledu běžné věci, jako na předmět denní potřeby, pracovní nástroj, sportovní náčiní, sběratelský předmět a v neposlední řadě prvek sebeobrany. Obecný pohled na zbraně je vesměs negativní. Většina občanů na zbraň pohlíží jako na nástroj určený k usmrcování lidí nebo zvířat. Pravdou však je, že pokud občan cítí potřebu zbraní mít a je ze zákona způsobilý, má právo si ji pořídit.

Vlastnictví takového nástroje však jeho majitele zavazuje. Každý majitel nebo uživatel zbraně je povinen zabránit zneužití nepovolnou osobou a ovládat její používání, minimálně tak, aby nebyl hrozbou sobě nebo ostatním. Jak bylo popsáno v textu výše, je důležité splnění několika podmínek pro získání ZP.⁶³

S vlastnictvím zbraně je tedy spjato několik bezpečnostních rizik. Pro předcházení těmto rizikům je důležité dodržovat zásady pro vhodnou manipulaci se zbraní, vhodné ukládání a nošení zbraně a především pro vlastní užívání a střelbu.

Pro zajištění bezpečného prostředí při zacházení se zbraní existuje tzv. bezpečnostní desatero správné manipulace se zbraní, které zní:

1. s každou zbraní se musí zacházet tak, jako kdyby byla nabitá,
2. uživatel musí znát konstrukci mechanismu zbraně a jejího ovládání,
3. při manipulaci se zbraní je nutné se soustředit a nerozptylovat se,
4. se zbraní se nemíří a nesměřuje hlavní na jiné osoby a mimo bezpečné prostory (ani z legrace),

⁶³ Srov. TERYNGEL, J., LIŠKA, P. *Zbraně, střelivo a právo*. 1. vyd. Praha: ORAC, 2000. s. 5-6. ISBN 80-86199-21-5.

5. před ani při manipulaci se zbraní nepožívat alkohol, drogy ani jiné psychotropní látky,
6. vždy zbraň musí být držena pevně, aby nedošlo k jejímu pádu, a tím k nechtěnému výstřelu a zranění,
7. zbraň nesmí být odložena a nechána bez dozoru, ani s ní nesmí manipulovat neoprávněná osoba bez souhlasu majitele,
8. zbraň se nabíjí až neprodleně před střelbou, a pouze náboji k tomu určenými,
9. při závadě, nebo podezření na poruchu se ihned přerušuje střelba, nikdy se neodborně zbraň neopravuje, neupravuje ani nevylepšuje,
10. při střelbě je nutné a vhodné používat kvalitní chrániče sluchu.⁶⁴

Pro předcházení rizikům spojených s manipulací se zbraní je nutné toto pomyslné desatero dodržovat. Nutné je také zbraň čistit a udržovat v pořádku a při každém odkládání zbraně je nutné se ujistit, zda je v bezpečném stavu. Jak je uloženo zákonem, zbraň musí být v nenabitém stavu uložena nejlépe ve vestavěném trezoru, zvláště od střeliva. To sice odporuje jejímu okamžitému použití např. proti zlodějům, ale snižuje tím riziko zneužití střelné zbraně, navíc každý oprávněný držitel zbraně je také schopen zbraň uvést do akce schopného stavu.

Dále je nutné zbraň chránit zejména před dětmi, aby nedošlo k újmě na jejich zdraví, nebo zdraví dalších osob. Při manipulaci se zbraní dále nemíříme na zem ani proti plochám, od kterých hrozí odraz a tím možné riziko újmy na zdraví či majetku.

Při sebeobraně je nutné dbát na pravidla a meze určené zákonem. Je dobré se předem připravit na situaci, ve které by došlo k ohrožení osobní svobody a použití palné zbraně k sebeobraně. Pokud se člověk alespoň teoreticky připraví na takovou situaci, dokáže zvládnout své emoce a vyřešit krizovou situaci bez použití zbraně a způsobení újmy na zdraví kohokoli, stane se vítězem.

⁶⁴ Srov. KOMENDA, J. *Bezpečná manipulace se zbraní při zkoušce odborné způsobilosti*. 3 vyd. Brno: Jan Komenda, 2009. s. 7. ISBN 978-80-254-4326-2.

PRAKTICKÁ ČÁST

4 PRÁVNÍ ÚPRAVA V USA

Téma držení a nošení střelné, potažmo palné zbraně, je stále více medializováno. Děje se tak především na základě událostí, při kterých byly zraněni nebo dokonce usmrceni civilní obyvatelé. Tato kapitola stručně pojednává o historii zejména právní úpravy ve Spojených státech Amerických (USA) a dále se také zmiňuje o aktuální situaci držení a nošení střelné – palné zbraně.

Právní úprava, její tvorba a vývoj v oblasti držení a nošení střelné zbraně se stejně jako v České republice formovala zejména na základě historických událostí. Nejdůležitější etapou americké historie bylo skončení koloniálního období, kdy hlavní moc náležela Britskému impériu. Dalšími významnými mezníky bylo období války o nezávislost a období formování nového amerického státu, v tehdejší podobě třinácti kolonií, které vyhlásily roku 1776 svou nezávislost. Významný dopad na formování právní úpravy měla prohibice, která proběhla v první polovině 19. století.

Koloniální období

V druhé polovině 18. století se odehrával konflikt britské kolonie v severní Americe s francouzskými koloniemi, který byl později označován jako francouzská a indiánská válka. Tento konflikt by se dal považovat za pokračování sedmileté války v Evropě. Většina obyvatel těchto kolonií byli poddanými anglického krále, a měli potřebu být stále a dobře ozbrojeni, což bylo jejich právo stanovené listinou základních práv z roku 1689.⁶⁵ Většina tehdejších kolonií a se nacházela na východním pobřeží Ameriky.

Zejména střelné zbraně byly v tehdejší době součástí každodenního života. Začaly se objevovat organizované milice, které byly zřizované místními komunitami a orgány, které byly zřízeny za účelem obrany tehdejšího území. Dalším důležitým mezníkem byl tzv. Čajový zákon (Tea Act) z roku 1773, který měl povolením přímého importu čaje

⁶⁵ Srov. CAVE, Alfred A. *The French and Indian War*. Westport, CT, USA: Greenwood Press, 2004, s. 5. ISBN 031332168X.

Východoindickou společností snížit objem pašovaného holandského čaje, který byl výrazně levnější a pro kolonisty dostupnější, jelikož nepodléhal zdanění. Tyto události vedly k Bostonskému pití čaje. Následkem těchto událostí došlo k vyhocení celé situace, jejímž následkem byl vznik americké revoluce a války za nezávislost.

Válka za nezávislost

Následně po přijetí zákonů dochází k radikalizaci společnosti v koloniích a jejich rozdělení na patrioty, kteří požadovali větší nezávislost na Britské říši, a lojalisty, kteří se snažili o zachování dosavadního režimu. Důležité je, že zpočátku americké revoluce nebylo cílem ani jedné strany odtržení od Britského impéria. Proto byl v letech 1774 až 1789 zřízen Kontinentální kongres, který byl jakýmsi pokusem o vytvoření vlastního zastupitelského orgánu v rámci kolonií a který by je zastupoval v rámci Britského impéria.

Veškeré tyto snahy o mírové řešení situace však byly zmařeny v okamžiku, kdy se úřadující guvernér kolonie Massachusetts a generál královského vojska Thomas Gage dozvěděl o tom, že lojalisté přemísťují a shromažďují střelný prach a zbraně v městě Concord. K prvnímu střetu mezi královskou armádou a patriotistickými milicemi došlo po vyslání armády, jejímž cílem bylo zabavit nebo zničit veškeré zbraně a střelný prach. Reakcí tak bylo prohlášení Kontinentálního kongresu za zrádce a na základě toho byl rozpuštěn. Kongres však reagoval Deklarací nezávislosti, které se zúčastnilo třináct spojených států amerických, a došlo k vytvoření kontinentální armády. Tyto události vedly k začátku války za nezávislost.⁶⁶

Tyto události měly zásadní vliv na držení a nošení střelné zbraně. Před vypuknutím nepokojů měl právo nosit a držet zbraň každý kolonista, což bylo dokonce uvedeno v tehdejší Listině práv.⁶⁷ Jelikož se situace stávala velice závažnou, začalo docházet k omezování výše uvedeného práva zabavováním větších zbraní, a docházelo k postupnému omezování dovozu střelného prachu a zbraní do kolonií, až po úplný

⁶⁶ Srov. FISKE, J. *The American Revolution* [online]. Boston, MA, USA: Houghton Mifflin Company, 1891 [cit. 2015-01-11]. Dostupné z: <http://www.gutenberg.org/ebooks/41266> s. 99-101

⁶⁷ The Bill of Rights of 1689. *Yale Law School* [online]. 2008 [cit. 2015-01-11]. Dostupné z: http://avalon.law.yale.edu/17th_century/england.asp

zákaz prodeje střelného prachu a jeho vydávání ze zbrojních skladů, které byly pod vojenskou kontrolou.

Útváření nového amerického státu

Reakcí na probíhající revoluci a vyhlášení Deklarace nezávislosti, bylo ze strany britské koloniální správy vyhlášení stanného práva.⁶⁸ Což mělo za následek zabavení veškerého materiálu sloužícího k výrobě zbraní, zbraní a střeliva a samozřejmě střelného prachu. Ještě během války začaly jednotlivé, nově vzniklé státy, vytvářet kongresy, vlastní mocenské struktury, a vládní instituce, které nejsou závislé na britském koloniálním zřízení. Tato válka končí kapitulací královských vojsk a podpisem mírové smlouvy v Paříži.⁶⁹

4.1 Ústava USA

Nejdůležitějším aktem v oblasti úpravy práva držet a nosit zbraň, se v roce 1791, stalo přijetí Ústavy Spojených států amerických zejména pak Listiny práv. Tato listina vychází z dokumentu, který byl platný na území Britského impéria. Nejpodstatnější část, v oblasti držení a nošení střelné zbraně představuje druhý dodatek této ústavy.

Tento dodatek v originálním znění říká: "*A well regulated Militia, being necessary to the security of a free State, the right of the people to keep and bear Arms, shall not be infringed.*"⁷⁰ Ve volném překladu tato věta říká: Dobře regulovaná milice, jsou nezbytným základem pro bezpečnost svobodného státu, právo lidí držet a nosit zbraň, nesmí být porušeno.

Zajímavé je, že v době, kdy byl tento dokument přijat, byly zbraně součástí každodenního života jak pro obranu, tak pro obživu, a z toho důvodu nebyly zaznamenány snahy o zakazování či omezování práv držet a nosit zbraň.

⁶⁸ Stanné právo je mimořádné opatření státní moci v oblasti trestního práva. Jde o omezení některých občanských práv ve výjimečných situacích, kterými jsou např. válka, nebo občanské nepokoje.

⁶⁹ Srov. FISKE, J. *The American Revolution*. Boston, USA: Houghton Mifflin Company, 1891 [cit. 2015-01-21]. Dostupné z: <http://babel.hathitrust.org/cgi/pt?id=hvd.32044051098747;view=1up;seq=13>, s. 72, s. 343.

⁷⁰ Bill of Rights. *The National Archives and Records Administration* [online]. 2012 [cit. 2015-01-21]. Dostupné z: http://www.archives.gov/exhibits/charters/bill_of_rights_transcript.html.

Dalo by se tedy předpokládat, že hlavním důvodem pro tento dodatek byl předpoklad, že by mohlo dojít k napadení nového státu. V takovém případě z tohoto dodatku vyplývala možnost defenzivního ozbrojeného odboje, pokud by selhaly demokratické systémy a funkce.⁷¹

4.2 Obrana a nošení zbraní v USA

V USA je držení střelné zbraně regulováno federální, státní a místní legislativou. Právní úprava se může pro každý stát federace lišit. V podstatě však vycházejí z jednotného právního systému. Například zákaz prodávat zbraně osobám, které se dopustili jakéhokoli trestného činu a jsou z něj usvědčeny, je federální tzn., platí na celém území USA. Jak bylo zmíněno výše, některé státy federace mohou mít stanovená vlastní pravidla a některá města mohou mít dokonce vlastní regulace. Např. Chicago nebo Washington DC zakázala nošení zbraně pro osobní ochranu, což však vedlo ke zvýšení kriminality. V poslední době však Ustavní soud tyto zákazy ruší jako protiústavní.

Nabývání a držení zbraní, jejich skryté a neskryté nošení

Všechny tyto aspekty zvláště podléhají právní regulaci. Nejméně striktní a nejlépe chráněno ústavou je nabývání zbraní. Zákazu podléhají pouze některé typy zbraní, např. automatické zbraně, tlumiče apod. Dále je zakázáno nabývání zbraní osobám, které jsou usvědčeny ze spáchání jakéhokoli trestného činu. V některých případech jsou státem požadovány prověrky žadatele, který chce koupit zbraň.

Neskryté nošení je povolené většinou lovcům, a v několika státech umožňuje jejich právní úprava neskryté nošení krátkých zbraní na sebeobranu i ve městech.

Skryté nošení, které je povinné v našem právním systému, je ve většině států USA možné na základě povolení, které se v originálním znění nazývá Carrying a Concealed Weapon (CCW). Jelikož předchozí zákazy ohledně zbraní moc nefungovaly, došlo v 90. letech k regulaci, která je víceméně podobná té naší. Spočívá v tom, že dotyčný uchazeč podá žádost. Na základě žádosti jej policie prověří, a pokud je ze zákona

⁷¹ Srov. HALBROOK, Stephen P. *The Founders' Second Amendment: Origins of the Right to Bear Arms*. Oakland, CA, USA: Independent Institute, 2008, s.329- 330. ISBN 978-0-313-38670-1.

způsobilý, vyplývá mu právní nárok na vydání CCW. Druhý způsob regulace závisí na rozhodnutí místního šerifa, jehož pravomocí je vydávání povolení na základě svého vlastního uvážení.

V případě obrany existují dva případy, podle kterých se zpravidla postupuje při použití střelné zbraně. V prvním případě se dotyčná osoba přizná k ublížení na zdraví či usmrcení, a hájí se tím, že způsobil újmu osobě, která ho napadla, tudíž útočnickovi. Z toho vyplývá, že jednal v sebeobraně. V takovém případě tedy musí dotyčná osoba prokázat svoji nevinu.

V druhém případě se soudní precedenty domáhají předložení důkazu, že by se tzv. normální člověk, v takové situaci, zachoval stejně. Hodnotí se, zda na straně osoby, která použila zbraň, byly úmysl, prostředky a příležitost ublížit.

V některých státech federace je vyžadována povinnost zkusit nejprve utéct. Je však sporné, jestli je to ten nejlepší způsob ochrany vlastního života. Dalo by se říci, že záleží na dané situaci. Obecně jsou k sebeobraně oprávněni obyvatelé domu, do kterého násilím vnikl útočník, pokud není při útěku střelen do zad.

4.3 Rozdíl mezi ČR a USA

Jak je uvedeno v předchozím textu, podmínky pro držení a nošení střelné potažmo palné zbraně v ČR jsou v některých bodech odlišné než v USA. Rozdíl lze spatřit ve vymezení počtu skupin zbraní. Americká právní úprava rozlišuje tři základní skupiny, které nijak blíže dále nedělí. Naopak česká právní úprava rozděluje zbraně do čtyř kategorií a pro každou z nich podrobně vymezuje povinné náležitosti, které jsou popsány v teoretické části.

Další odlišností je registrace zbraně. V České republice podléhají registraci všechny zbraně, kromě zbraní vymezených v kategorii D, naopak v USA podléhají registraci ve federálním měřítku zbraně automatické, speciální, atd. Registraci nepodléhají zpravidla zbraně na státní úrovni právní úpravy. V některých státech se striktní regulací držení a nošení střelné zbraně platí, že krátké palné zbraně, které mohou být ukryty při běžném nošení, musí být registrovány.

5 PRŮZKUM VEŘEJNÉHO MÍNĚNÍ

Na základě teoretických poznatků popsaných v první části této práce je úplnost práce doplněna výzkumem veřejného mínění v rámci bezpečnosti a rizik spojených s držením střelné – palné zbraně. Jelikož se v médiích stále více dočítáme a dozvídáme o nárůstu kriminality a trestných činech páchaných palnou zbraní, je důležité zjistit aktuální a opravdový stav těchto zpráv. Cílem tohoto výzkumu je zmapovat názory, povědomí a postoje civilních občanů k palným zbraním. Dále budou tyto zjištěné skutečnosti porovnány se současnou situací a aktuálními statistickými údaji.

Výzkumnou metodou je kombinace kvalitativního a kvantitativního výzkumu. Pro průzkum je zvolena metoda dotazníku formou písemného dotazování, který obsahuje dvě nečíslované otázky monitorovacího typu, což je pohlaví a věk respondentů. Zbývající otázky jsou uzavřeného, polouzavřeného a otevřeného typu. U sedmi uzavřených otázek respondenti vybírají z nabízených možností. U zbývajících otázek, respondenti odpovídají dle svého uvážení na položené otázky.

Dotazník je sestaven tak, aby pokládané otázky na sebe přímo navazovaly, měly logické uspořádání a tím tak bylo dosaženo dobré vypovídající hodnoty.

Po konečném sestavení dotazníku byl proveden pilotní průzkum, kterého se zúčastnilo 20 respondentů, z důvodu odhalení případných chyb a nedostatků dotazníku.

Anketního šetření se zúčastnilo celkem 100 náhodně vybraných respondentů z civilního sektoru různého věku, vzdělání a povolání. První otázka dělí respondenty na dvě skupiny, a to na držitele zbrojního průkazu a osoby bez zbrojního průkazu. Cílem tohoto rozdělení je poukázat na rozdílné znalosti, názory a postoje v této problematice, které jsou zachyceny v procentuálních hodnotách v grafech.

Údaje zjištěné anketním šetřením jsou zaznamenávány do tabulek pro přehlednost a početní a procentuelní vyjádření hodnot získaných v jednotlivých otázkách. U vybraných otázek jsou pak kromě tabulek vloženy grafy pro znázornění rozdílnosti odpovědí dle pohlaví a věku respondentů.

5.1 Rozbor a výsledky průzkumu

Výsledky výzkumu jsou zaznamenávány do tabulek a grafů, pro lepší přehlednost údajů. Anketního šetření se zúčastnilo 45 žen a 55 mužů ve strukturovaném věkovém zastoupení.

Tabulka 2: Monitorovací údaje respondentů – věk a pohlaví

Věk respondentů	Ženy	Muži	Celkový počet	Celkový počet v %
Do 25 let	18	16	34	34,00
26 - 50 let	16	25	41	41,00
Nad 50 let	11	14	25	25,00

Zdroj: Vlastní zpracování

Dle tabulky 2 lze vidět převahující počet odpovídajících mužů. Nejpočetnější skupinu zastupují muži a ženy ve věku od 26 do 50 let, která tvoří 41% z celkového počtu respondentů. Nejméně početnou skupinou jsou ženy nad 50 let, která je tvořena jen 11 respondentkami.

Otázka 1: Vlastníte střelnou - palnou zbraň?

První otázka byla zaměřena na zjištění počtu držitelů palné zbraně mezi respondenty. Tato otázka je záměrně položena jako první z důvodu, že je v celku běžné držení palné zbraně lidmi, kteří nemají ZP ani povolení zbraň vlastnit. Naopak jak je uvedeno v teoretické části, je možné za splnění určitých podmínek vlastnit některé typy zbraní, aniž by byl jejich majitel držitelem ZP.

Tabulka 3: Počet držitelů střelné – palné zbraně

Ano	15
Ne	85

Zdroj: Vlastní zpracování

Z tabulky 3 vyplývá, že většina respondentů, přesněji 85% dotázaných, zbraň nevlastní. Pouze 15 dotázaných vlastní palnou zbraň. Bylo zjištěno, že zbraň vlastní 14 mužů a pouze 1 žena.

Podle statistik Ministerstva vnitra (MV) ČR je zřejmý stabilní roční nárůst počtu registrovaných zbraní. Obecně platí, že držitel ZP si nejprve pořídí jednu zbraň, postupem času však pořizuje zbraně další a tím dochází ke zvyšování počtu

registrovaných zbraní v ČR. Statistika je znázorněna do roku 2010. K 30. 6. 2013, byl počet registrovaných zbraní 728 476.⁷² Přehled znázorňuje tabulka 4.

Tabulka 4: Statistika růstu počtu registrovaných zbraní

Rok	Počet registrovaných zbraní	Nárůst počtu držitelů ZP
1998	500 339	
1999	508 702	1,67%
2000	534 144	5,00%
2001	562 320	5,27%
2002	574 245	2,12%
2003	592 111	3,11%
2004	606 169	2,37%
2005	621 829	2,58%
2006	635 336	2,17%
2007	649 167	2,18%
2008	665 895	2,58%
2009	682 811	2,54%
2010	700 551	2,60%

Zdroj: Vlastní zpracování

V této otázce následují části a) a b). Část a) vyplňují opět všichni respondenti, bez ohledu na to, jakou odpověď zvolili v hlavní části otázky. Část b) pak vyplňují ti respondenti, kteří odpověděli ano v hlavní části otázky.

1. a) Jste držitelem zbrojního průkazu?

Cílem této otázky je vymežit počet držitelů ZP z celkového počtu dotázaných respondentů.

Tabulka 5: Držitelé ZP

Ano	12
Ne	88

Zdroj: Vlastní zpracování

Z následující tabulky vyplývá, že 88 respondentů není držitelem ZP, z toho však 3 uvedli, že vlastní zbraň. Jak bylo popsáno v teoretické části, je možné kombinovat skupiny ZP jedním držitelem. Z průzkumu vyplynulo, že tato skutečnost je v praxi zcela

⁷² Srov. MINISTERSTVO VNITRA ČR. *Zbraně a střelivo* [online]. 2015 [cit. 2015-01-29]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/zbrane-a-strelivo-92.aspx>

běžná. Údaje proto nejsou uvedeny v procentech, jelikož držitel ZP je zároveň držitelem oprávnění pro více skupin. Dále vyplynulo, že všichni držitelé zbrojního průkazu jsou muži. Ani jedna žena není držitelkou ZP.

Tabulka 6: Držitelé zbrojního průkazu

Kategorie ZP	A	B	C	D	E	nejsem
Počet	6	3	9	2	4	88

Zdroj: Vlastní zpracování

Ze statistik Ministerstva vnitra ČR vyplývá největší nárůst počtu držitelů ZP v letech 1990 – 2000. Z tabulky 7 tedy vyplývá, že od roku 2002 je po mírném poklesu počet držitelů ZP víceméně stabilní.⁷³

Tabulka 7: Statistika růstu držitelů ZP

Rok	Počet držitelů ZP	Nárůst počtu držitelů ZP
1990	74 604	
1991	80 464	7,85%
1992	98 612	22,55%
1993	130 074	31,90%
1994	143 251	10,13%
1995	151 164	12,50%
1996	201 527	25,40%
1997	247 580	22,85%
1998	265 030	7,05%
1999	279 156	5,33%
2000	303 904	8,87%
2001	321 215	5,70%
2002	310 201	-3,43%
2003	310 085	-0,04%
2004	308 308	-0,57%
2005	310 884	0,84%
2006	311 640	0,24%
2007	308 305	-1,07%
2008	309 500	0,39%
2009	310 148	0,21%
2010	311 876	0,56%

Zdroj: Vlastní zpracování

⁷³ Srov. MINISTERSTVO VNITRA ČR. *Zbraně a střelivo* [online]. 2015 [cit. 2015-01-29]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/zbrane-a-strelivo-92.aspx>

1. b) Vlastníte více než jednu střelnou - palnou zbraň?

Tuto otázku vyplňovali pouze ti respondenti, kteří uvedli, že vlastní střelnou zbraň. Tato otázka slouží jako doplňující, např. u držitelů ZP skupiny A obecně platí, že pro sběratelské účely vlastní více než jednu palnou zbraň.

Tabulka 8: Počet majitelů více střelných – palných zbraní

Ano	10
Ne	90

Zdroj: Vlastní zpracování

Z odpovědí zjištěných v předchozí otázce vyplývá, že 12 dotazovaných vlastní ZP, 15 dotazovaných vlastní střelnou – palnou zbraň. V tabulce 8 jsou uvedeny zjištěné údaje, které ukazují, že více než jednu střelnou – palnou zbraň vlastní 10 dotázaných.

V teoretické části byly rozděleny a popsány skupiny ZP a skupiny zbraní a střeliva. Statistika uvádí aktuální počty zbraní a držitelů ZP v praxi. Aktuální počty jsou zaznamenány ve statistice z roku 2013. Tento výzkum je zaměřen především na civilní obyvatelstvo, pro zajímavost je uveden i množství ZP registrovaných za účelem výkonu zaměstnání. Pro zajímavost jsou uvedeny aktuální počty držitelů ZP pro jednotlivé skupiny ZP a počty registrovaných zbraní podle kategorií.

Tabulka 9: Statistické údaje pro rok 2013

Celkem ZP	Skupina A sběratelské účely	Skupina B sportovní účely	Skupina C lovecké účely	Skupina D k výkonu povolání	Skupina E k ochraně života, zdraví nebo majetku
305 694	83 157	135 003	104 949	62 449	229 895

Zdroj: Vlastní zpracování

Z tabulky 9 vyplývá, že nejvíce ZP bylo vydáno za účelem ochrany života, zdraví nebo majetku. Vysoký je i počet ZP pro sportovní střelbu a lovecké účely, tedy myslivost.

Tabulka 10: Statistické údaje pro rok 2013

Registr. zbraně celkem	Kategorie A zakázané zbraně	Kategorie B zbraně na povolení	Kategorie C zbraně na ohlášení
728 476	945	305 551	421 980

Zdroj: Vlastní zpracování

Tabulka 10 znázorňuje statistické údaje, získané do roku 2013. Nejvyšší počet registrovaných zbraní byl zaznamenán pro kategorii C, což jsou zbraně podléhající povolení, jejichž náležitosti jsou popsány v teoretické části.

Otázka 2: Jaké místo byste volili, popř. volíte, pro uložení střelné - palné zbraně a proč?

Následující otázka byla záměrně položena opět všem respondentům. V první části vyplňovali respondenti místo, které by volili pro uložení střelné zbraně. Pro objektivnost výsledku nebyly záměrně nabídnuty odpovědi. Každý respondent se musel zamyslet a odpovědět na základě vlastního uvážení.

Tabulka 11: Místo pro uložení střelné – palné zbraně

Místo	Počet	Počet v %
Trezor	74	74%
Skříň	1	1%
Bezpečné místo	7	7%
Noční stolek	7	7%
Jiná odpověď	11	11%

Zdroj: Vlastní zpracování

Pro uložení střelné – palné zbraně, by volilo 74% dotazovaných, trezor, z toho 28 žen a 48 mužů. Do skříně by svou zbraň uložila pouze 1 respondentka. Dalším místem, které uvedlo 7%, dotazovaných bylo bezpečné místo, jako které uvedli např. uzamykatelnou skříň, nebo místo, o kterém by věděli pouze oni a nikdo jiný. Takto odpověděli 2 muži a 5 žen. Do nočního stolku by zbraň uložilo 7% dotázaných, z toho 2 muži a 5 žen. Zbývajících 11% respondentů uvedlo jinou odpověď. Např. vysoko uložené místo, které by bylo mimo dosah dětí. Někteří uváděli jako vhodné místo pro uložení zbraně dno skříně, šatní skříň nebo obecně šuplík ve stole. Někteří respondenti také uvedli, že by zbraň měli u sebe. Tyto údaje jsou zaznamenané v tabulce 11.

V druhé části otázky, měli respondenti za úkol uvést zdůvodnění, proč by volili zrovna takové místo, které uvedli v odpovědi. Přehled odpovědí znázorňuje tabulka 12.

Tabulka 12: Důvod uložení střelné – palné zbraně

Důvod	Počet v %
Bezpečnost proti zneužití	74%
Bezpečnost kvůli dětem	81%
Kvůli možnosti okamžitého použití	7%
Jiná odpověď	3%

Zdroj: Vlastní zpracování

Tato část otázky je vyhodnocena jen v %, jelikož se odpovědi shodovaly i u odlišných míst pro uložení zbraně. Ti, kteří uvedli trezor, se shodují v důvodu proč. Uvádějí, že trezor je dostatečné zabezpečení proti zneužití nebo krádeži zbraně. Dále se některé odpovědi shodují a doplňují. Například většina respondentů uvádí jako důvod nejen bezpečnost obecně, ale hlavně bezpečnost kvůli dětem. 7% z dotazovaných si myslí, že by místo mělo být takové, aby mohli zbraň okamžitě použít v případě ohrožení. Zbylé 3 % z dotazovaných jako důvod uvádí to, aby se ke zbrani nedostal nejen zloděj, ale i známý člověk např., kamarád. Četnost odpovědí znázorňuje tabulka 12.

Zákon o zbraních a střelivu stanovuje přesná pravidla pro uložení a uchovávání zbraní a střeliva. Pokud držitel ZP vlastní jednu nebo dvě zbraně, je povinen zbraně vhodně zabezpečit proti zneužití, krádeži, ztrátě nebo odcizení. Pokud je počet zbraní do deseti kusů, je pro uložení potřeba uzamykatelná ocelová schránka nebo skříň, která splňuje požadavky dle zvláštního právního předpisu a je opatřena certifikátem. Pokud je množství větší než 10 kusů, musí být uloženy v uzamykatelném trezoru nebo zvláštní místnosti nebo objektu. Množství větší než 20 musí být navíc zabezpečeno elektronickým zabezpečovacím zařízením.

Respondenti by tedy byli sami od sebe zodpovědnější, než ukládá zákon. Diskutabilní je pojem „vhodně zabezpečit“. I podle odpovědí dotazovaných jde vidět, že každý si představuje bezpečné místo pro uložení zbraně po svém. Většina však uvedla, že by mělo jít o místo, o kterém by věděl pouze držitel zbraně a které by mělo být uzamykatelné. Dalo by se tedy říct, že většina respondentů odpovídala v souladu se zákonem.

Otázka 3: Uvažujete o zřízení zbrojního průkazu v blízké době?

Na otázku 3 odpovídali respondenti, kteří nejsou držiteli ZP. Z předchozí otázky vyplývá, že držitelů ZP se ve výzkumném vzorku vyskytuje 12. Ti respondenti, kteří odpověděli ano, pak měli za úkol vysvětlit, z jakého důvodu uvažují o opatření zbrojního průkazu.

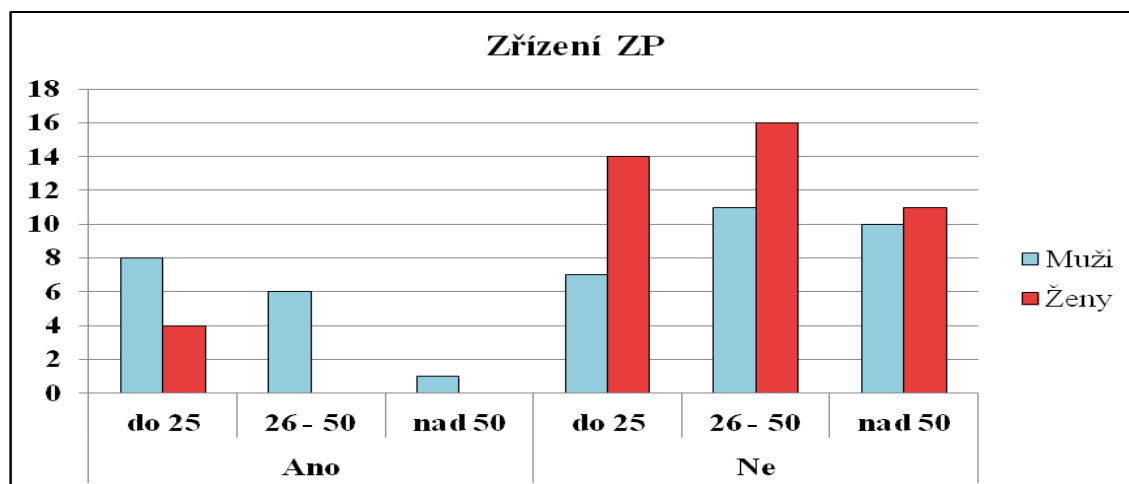
Tabulka 13: Zřízení ZP

Ano, uvažuji	19
Ne, neuvažuji	69
Již jsem držitelem	12

Zdroj: Vlastní zpracování

Z tabulky 12 vyplývá, že 69% odpovědělo, že neuvažuje o pořízení ZP, z toho bylo 41 žen a 28 mužů, což je zachyceno v grafu 1.

Graf 1: Zřízení ZP

Zdroj: Vlastní zpracování

Respondenti, kteří uvažují o pořízení ZP a následné pořízení zbraně, museli vysvětlit, proč tomu tak je. Nejčastější důvody pořízení střelné – palné zbraně jsou uvedeny v tabulce 14.

Tabulka 14: Důvod pořízení ZP

Důvod	Počet
Budoucí zaměstnaní u bezpečnostních složek	3
Osobní ochrana a sebeobrana	13
Sportovní střelba	2
Myslivost	1

Zdroj: Vlastní zpracování

O pořízení ZP v blízké době uvažuje 19% dotázaných. Nejčastějším důvodem je osobní ochrana sebe a blízkých osob popř. majetku. Pro budoucí povolání u ozbrojených složek ČR, nejčastěji u policie, zvažují pořízení ZP 3% dotázaných.

Otázka 4: Nosíte u sebe nějaké prostředky pro svoji osobní ochranu? Pokud ano, tak jaké a pokud ne, tak proč?

Tato otázka je složena z několika částí. V první části respondenti odpovídají, zda nosí či nenosí nějaké prostředky pro svoji osobní ochranu. Jestliže nenosí, vyplňovali, proč si myslí, že nepotřebují u sebe takové prostředky nosit. Ti, kteří odpověděli ano, měli prostor pro vypsání prostředků, které u sebe nosí.

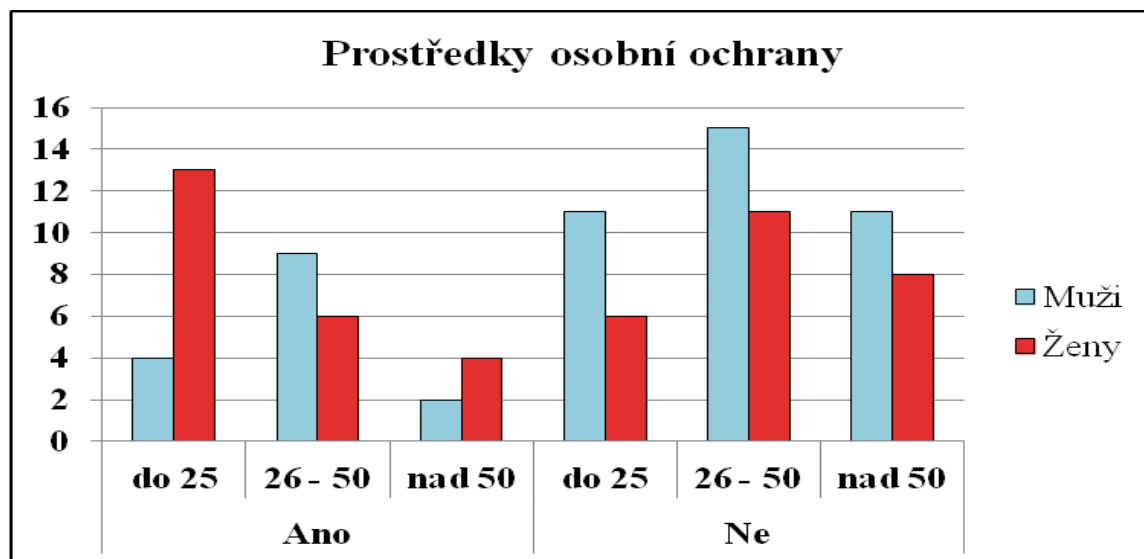
Tabulka 15: Prostředky pro osobní ochranu

Ano, nosím	38
Ne, nenosím	62

Zdroj: Vlastní zpracování

Z tabulky 15 vyplývá, že 38 % dotázaných nosí u sebe prostředky pro osobní ochranu a 62% u sebe žádné prostředky nenosí, z toho 25 žen. Četnosti a rozdíly v odpovědích žen a mužů jsou zaznamenány v grafu 2.

Graf 2: Prostředky osobní ochrany

Zdroj: Vlastní zpracování

Respondenti, kteří uvedli, že nosí pro svoji osobní ochranu prostředky, uváděli, o jaké prostředky se jedná.

Tabulka 16: Zvolené prostředky pro osobní ochranu

Ano, nosím u sebe tyto prostředky	Počet	Počet v %
Pepřový sprej	27	27%
Osobní alarm	1	1%
Boxer	4	4%
Nůž	2	2%
Slzný plyn	1	1%
Palnou zbraň	3	3%

Zdroj: Vlastní zpracování

Nejčastějším prostředkem uváděným respondenty byl pepřový sprej, který u sebe nosí 27 dotázaných, z toho 21 žen a 6 mužů. Nejvyšší četnost odpovědí byla u žen do 25 let, kdy 16 z nich uvedlo, že u sebe nosí pepřový sprej. Osobní alarm u sebe nosí jedna respondentka. Boxer uvedli 4 muži a nůž uvedli 2 muži. Zbraň na osobní ochranu nosí 3 respondenti, kteří mají ZP a oprávnění držet a nosit zbraň.

Tabulka 17: Důvody nenošení prostředků na osobní ochranu

Nenosím, z důvodu:	Počet	Počet v %
Myslím, že se mi nemůže nic stát	7	7%
Nechci nikomu ublížit	6	6%
Žádné nemám, ještě jsem si nepořídil/a	7	7%
Nepovažuji to za důležité, cítím se bezpečně	42	42%

Zdroj: Vlastní zpracování

Nejčastější odpovědí, ve které se shodlo 42% dotázaných, byla, že nepovažují za důležité nosit nějaké prostředky pro obranu, jelikož se cítí bezpečně a nepocitují ohrožení. Nejčastěji takto odpovídali muži (32 respondentů), a pouze 10 žen ve věku nad 26 let.

„Nechci nikomu ublížit“ odpovědělo 6% dotázaných, z toho 2 ženy a 4 muži. 7% respondentů uvedlo, že si myslí, že se jim nemůže nic stát, z toho 6 žen a pouze 1 muž. Žádné prostředky nemá a zatím si nepořídilo zbývajících 7%.

Každý z nás se může ocitnout v situaci, kdy bude muset bránit sebe nebo své nejbližší. Každodenně přibývá zpráv o přepadení, krádežích, znásilněních atd. Bylo by proto dobré alespoň zvážit možné alternativy posílení schopnosti sebeobrany. Z výzkumu vyplynulo, že nejméně ohrožení se cítí obecně muži. Ženy jsou určitě zranitelnější než muži, ale pořízení prostředků pro osobní ochranu by měli alespoň zvážit jak muži,

tak ženy, protože nikdy nemůžeme vědět, do jaké situace se dostaneme. Bohužel zrovna ti, kteří si myslí, že jim se nemůže nic stát, jsou většinou těmi, kteří bývají v lepším případě okradeni nebo v horším případě zraněni či usmrceni.

Jedním ze základních a zcela dostupných ochranných prostředků, zejména cenově, je bezesporu pepřový sprej. Jeho malý tvar je vhodný zejména pro ženy, které ho mohou nosit v kabelce, aniž by pocítily nějakou zátěž. Dále existují obranné spreje s osvětlením, které jsou sice trochu dražší, ale zato účinnější. Mezi pokročilejší prostředky pro osobní ochranu patří paralyzéry a obušky. Paralyzér je možné používat až po nabytí plnoletosti. Teleskopické obušky jsou jednou z variant ochranných prostředků, ale jsou vhodnější zejména pro muže.

Otázka 5: Jak byste řešili krizovou situaci, při které byste byli v bezprostředním ohrožení?

Tato otázka má za úkol zmapovat názory dotázaných, jak by se chovali v situaci bezprostředního ohrožení sebe nebo svých nejbližších.

Tabulka 18: Řešení krizové situace

Řešení krizové situace	Počet	Počet v %
Nedokážu říct, záleží na situaci	27	27%
Křik, volání o pomoc	14	14%
Útěk	14	14%
Sebeobrana	13	13%
Volání policie ČR	12	12%
Použití palné zbraně	6	6%
Jiná odpověď	14	14%

Zdroj: Vlastní zpracování

Nejčastější odpovědí na tuto otázku bylo, že si dotázaní nedokážou představit, jak by se zachovali, tudíž že vždy záleží na situaci. Takto odpovědělo 27% dotázaných. Křikem a voláním o pomoc by krizovou situaci řešilo 14% dotázaných, z čehož všechny byly ženy. Útěkem by takovou situaci řešilo 14% dotázaných, z toho byly jen 4 ženy a 10 mužů. Sebeobranu by zvolilo 13% respondentů. 12% dotázaných uvedlo, že by volalo 158, tedy policii ČR. Použitím palné zbraně by situaci řešilo 6%. Zbýlých 14% uvedlo jinou odpověď. Někteří uvedli, že by se snažili řešit situaci v klidu, promluvit s útočníkem, ovšem je sporné, jestli by to situaci ještě nezhoršilo.

Z výzkumu vyplynulo, že převážná část dotazovaných si nedokáže takovou situaci představit a neví, jak by reagovala. Neexistuje přesný návod na to, jak takovou situaci přesně řešit, jelikož se ve většině případů teorie liší od praxe. Většinou zafunguje strach, panika, ale také pud sebezáchovy. Může se také stát, že se nestanete obětí přímo, ale můžete být svědkem např. napadení, nebo pokusu o znásilnění. V takové situaci by člověk neměl zůstat stranou, a měl by se pokusit za každou cenu pomoci, jelikož nikdy nevíte, jestli vy nebo vaši blízcí nebudou pomoc potřebovat také.

Policie ČR vydala článek s názvem Prevence přepadení. Podle něj jsou nejohroženější skupinou děti, ženy a senioři a handicapovaní občané, ať již jde o majetkovou nebo násilnou kriminalitu. Podle policie ČR je nejdůležitější tzv. strategie obrany. Nejdůležitější je při kontaktu s útočником jej šokovat a překvapit. Může tak dojít k odrazení útočnika, nebo alespoň o získání času navíc pro rozhodování, co dál dělat. V takové situaci je rozhodování nejdůležitějším prvkem. Pokud napadený improvizuje, stává se pro útočnika snadným cílem. Je proto dobré se snažit na takovou situaci alespoň částečně připravit.

Jak je uvedeno v textu výše, je dobré mít u sebe některý z technických prostředků obrany. Tím útočnik znejistí a je překvapen, když se např. senior začne aktivně bránit. Jak samotný napadený, tak i svědek události, si vyhodnocuje situaci a rozhoduje se, co bude dělat dál. Musí počítat s tou nejhorší možnou variantou, a to s nevšímavostí spoluobčanů. Ti jsou většinou rádi, že se jich daná situace netýká, nebo se bojí či si nevěří, že by napadenému pomohli efektivně pomoci.

Je důležité nebýt pasivní a snažit se volat o pomoc. Policie ČR radí přivolat hlídku policie na číslech 156, 158 nebo 112. Policie bude požadovat popis útočnika a situace. Okamžitě bude vyslána hlídka. Než tato hlídka dorazí, pracovník na telefonu bude udělovat pokyny pro zvládnutí této situace.

Dalším možným způsobem přípravy jsou kurzy sebeobrany, nejčastěji určené zejména pro ženy. Na takových kurzech se ženy učí, jak reagovat při napadení útočником, jak se co neefektivněji bránit a získat čas na útěk. Návštěvu takového kurzu by měla zvážit každá žena, už jenom pro získání jistoty a vědomí, že je možné se alespoň z části ubránit.

Otázka 6: Použili byste k sebeobraně střelnou – palnou zbraň? U každé z variant prosím popište proč.

Tato otázka přímo navazuje na předešlou otázku. Cílem této otázky je zjistit, jestli by dotazovaní byli schopni v situaci bezprostředního ohrožení použít palnou zbraň. První část otázky je zaměřena na zvolenou možnost odpovědi ano – ne.

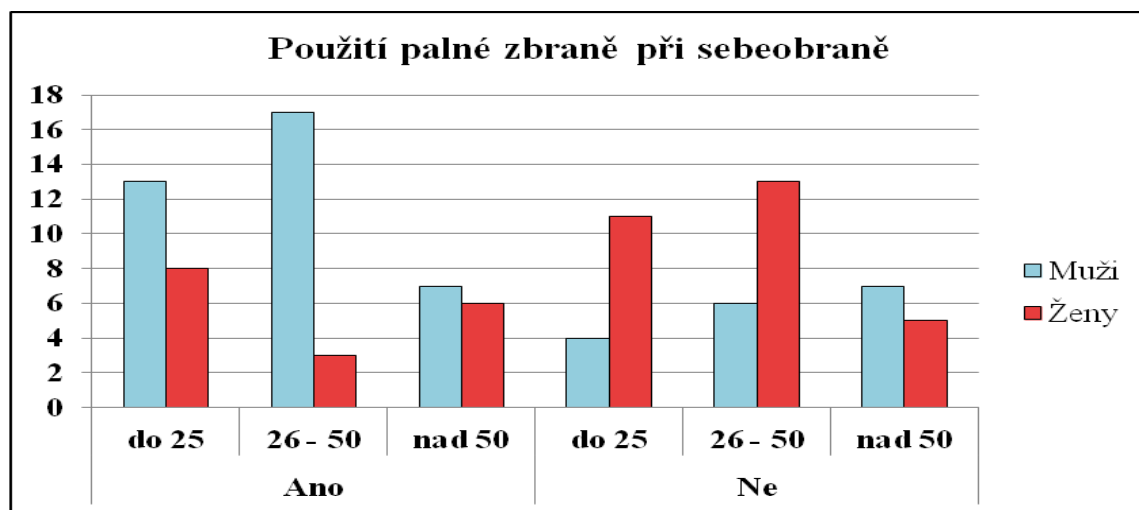
Tabulka 19: Použití palné zbraně ano - ne

Ano	54
Ne	46

Zdroj: Vlastní zpracování

Z tabulky 19 vyplývá, že by v situaci bezprostředního ohrožení života použilo palnou zbraň 54% dotazovaných. Z toho bylo 17 žen a 37 mužů. Jiným způsobem by situaci řešilo 46% respondentů. Z toho bylo 29 žen a 17 mužů. Rozdílnost odpovědí dle pohlaví a věku je zobrazena v grafu 3.

Graf 3: Použití střelné – palné zbraně při sebeobraně

Zdroj: Vlastní zpracování

Druhá část otázky je zaměřena na důvod odpovědi. U každé možnosti měli respondenti za úkol uvést důvod použití či neužití palné zbraně.

Tabulka 20: Použití palné zbraně - ano

Ano, z důvodu:	Počet	Počet v %
Pud sebezáchovy	26	26%
Sebeobrana sebe a svých nejbližších	21	21%
Zastrašení	7	7%

Zdroj: Vlastní zpracování

Z výsledků uvedených v tabulce 20 vyplývá, že 26% dotázaných, by použilo palnou zbraň na základě pudu sebezáchovy. Pro osobní ochranu, nebo ochranu svých nejbližších by zbraň použilo 21%. Zbylých 7% dotázaných by zbraň použilo k zastrašení útočnicka.

Tabulka 21: Použití palné zbraně - ne

Ne, z důvodu:	Počet	Počet v %
Mám ze zbraní strach	14	14%
Nechci nikomu ublížit	13	13%
Trestní stíhání, kvůli nepřiměřené sebeobraně	12	12%
Řešil/a bych to jinak	7	7%

Zdroj: Vlastní zpracování

Z údajů v tabulce 21 lze vidět, že 14% dotázaných má ze zbraní strach, z toho bylo 10 žen a 4 muži. Strach z ublížení nebo usmrcení útočnicka má 13% dotázaných. 12% uvedlo, že právní řád by mohl použití zbraně označit jako nepřiměřenou sebeobranu a tím by došlo k trestnímu stíhání za ublížení na zdraví nebo usmrcení. Zbývajících 7% dotázaných, by řešilo situaci jinak, než použitím palné zbraně.

Bránit sebe, své blízké nebo svůj majetek, je nezadatelným morálním právem každého člověka. Důležité je, přesně vymezit co je považováno za nutnou a přiměřenou sebeobranu. Hledisek, v této složité problematice, je několik. Řešení konfliktních situací a hájení osobních práv útokem, většinou znamená zásah a omezení práv druhého člověka, když se jedná o útočnicka. S tím je spojené riziko právních následků. Obrana proti útočnickovi, je silně náročnou, zátěžovou situací, jak psychicky, tak fyzicky. Pud sebezáchovy je silným faktorem, který je v každém člověku.

Pro sebeobranu existují pravidla, která jsou stanoveny právním řádem. Tato problematika je zakotvena v zákoně č. 40/2009 Sb., trestního zákoníku. Každý člověk, by měl alespoň okrajově znát svá práva a povinnosti, aby se při sebeobraně vyhnul právnímu postihu. Při sebeobraně většinou dochází k situacím, které by za normálních okolností byly považovány za protiprávní jednání. Zákon však hájí práva obránce tzv. okolnostmi vylučujícími protiprávnost činu. To znamená, že osoba, která hájí svůj zájem za podmínek ohrožení na životě, zdraví či majetku, svým jednáním naplňuje podstatu protiprávního jednání, avšak se nedopouští trestného

činu. Tím pádem je každému občanu dovoleno hájit zdraví své, svých nejbližších a svůj majetek a za splnění zákonem stanovených podmínek je mu zaručena beztretnost.

Důležitými pojmy v této problematice jsou **nutná obrana** a **krajní nouze**.

- **Krajní nouzi** lze charakterizovat jako trestný čin, kterým se odvrací nebezpečí, hrozící přímo zájmu, který je chráněn zákonem. V případě, že nebezpečí šlo odvrátit jinak, nebo byla způsobena větší škoda nebo újma, nejedná se o krajní nouzi. Za nebezpečí je považováno ohrožení života, zdraví, majetku.
- **Nutná obrana** je vlastně zvláštním případem krajní nouze. Člověk, který odvrací útok, jedná v souladu s právním řádem. Náležitosti počínání v nutné sebeobraně jsou přesně vymezeny v § 29 trestního zákoníku. Jednání učiněno v nutné sebeobraně není sankcionováno ani trestáno. Pokud byla obrana zcela zjevně nepřiměřená útoku, nejedná se o nutnou sebeobranu. Pro naplnění statutu nutné obrany musí útok hrozit, nebo trvat. Není nutné čekat, až útočník zaútočí, pokud je zjevné, že se chystá k útoku. Pro posouzení přímo hrozícího útoku je důležité zkracování vzdálenosti mezi útočníkem a napadeným. V nutné sebeobraně je připuštěn stejně závažný nebo závažnější následek způsobený útočníkovi obráncem. Hlavní odpovědnost za své jednání tedy nese útočník, který svobodně, bez donucení způsobil situaci, a musí nést odpovědnost za své činy.

Zejména palnou zbraň může civilní občan použít jen v krajní nouzi nebo v nutné sebeobraně. Útokem se rozumí úmyslné protiprávní jednání člověka, tedy útočníka, popř. útočníků. Za obranu je tedy považováno odvracení útoku. Při posuzování sebeobrany hraje důležitou roli přiměřená sebeobrana a doba působení útoku. Jestliže útok skončil, obránce již není oprávněn odvracet útok. Způsob obrany je přímo závislý na způsobu útoku. Např. pokud útočník použije nůž, lze očekávat, že se napadený bude bránit nejtvrdějším možným způsobem i za cenu způsobení újmy na zdraví útočníka.⁷⁴

⁷⁴ Srov. VÍT, M., REGULI, Z., CHVÁTALOVÁ, J. *Základy osobní sebeobrany* [online]. 2011 [cit. 2015-01-28]. Dostupné z: http://is.muni.cz/do/rect/el/estud/fsps/ps11/sebeob/web/pages/pravni_aspekty.html

Právní aspekty sebeobranu jsou velice složitou oblastí. Je proto důležité alespoň z části vědět svá práva a povinnosti při užití sebeobranu tak, aby nedošlo k trestnému stíhání napadeného.

Otázka 7: Máte zkušenost se situací bezprostředního ohrožení života, zdraví nebo majetku?

Tato otázka přímo navazuje na předcházející otázky. Úkolem této otázky bylo zjistit, jestli se dotazovaní ocitli v situaci bezprostředního ohrožení na životě, zdraví nebo majetku.

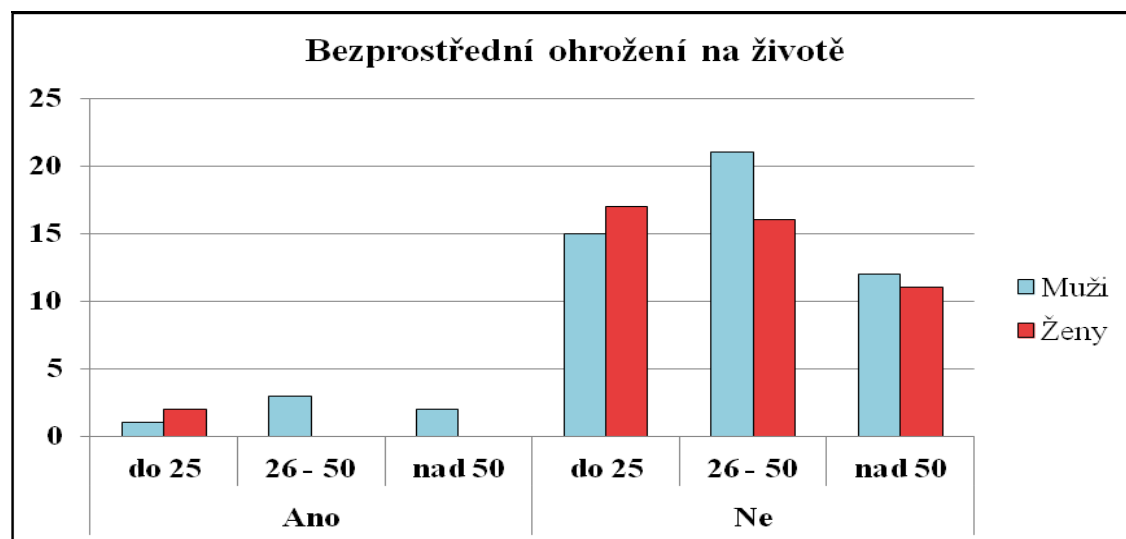
Tabulka 22: Bezprostřední ohrožení života, zdraví nebo majetku

Ano	8
Ne	92

Zdroj: Vlastní zpracování

Z údajů zvedených v tabulce 22 lze vidět, že 92% dotázaných se nikdy neocitlo v situaci bezprostředního ohrožení na životě. Zbývajících 8% uvedlo, že mají zkušenost se situací, kdy byli ohroženi na životě. Rozdílnost odpovědí dle věku a pohlaví je zobrazena v grafu 4.

Graf 4: Bezprostřední ohrožení života, zdraví, nebo majetku

Zdroj: Vlastní zpracování

Dalo by se tedy říct, že většina z dotázaných patří mezi ty šťastnější, kteří nemuseli řešit nepříjemnou situaci bezprostředního ohrožení života, svých blízkých nebo majetku.

Ovšem není na místě myšlenka, že se vám nemůže nic stát. Nemusí třeba nikdy, ale může třeba hned zítra.

Mezi velice časté případy patří loupežné přepadení, napadení psychicky narušeným člověkem nebo znásilnění. Z průzkumu provedeného ministerstvem vnitra vyplynulo, že v ČR je obětí znásilnění každá osmá žena. Naprostá většina žen tuto zkušenost zažije mezi 16 – 25 rokem života. V případě, kdy žena není ozbrojena, se zvyšuje riziko zranění až o 27%.

Na území ČR bylo v roce 2013 spácháno přibližně 320 000 trestných činů. Násilných trestných činů, kam spadají krádeže, přepadení, usmrcení či úmyslné ublížení na zdraví je evidováno přibližně 18 500. Mravnostní trestné činy, kam patří výše zmíněné znásilnění, za předloňský rok dosáhly přibližně 2000 případů. Tyto údaje jsou uvedeny na internetových stránkách policie ČR.

Otázka 8: Cítili byste se bezpečněji, kdybyste u sebe měli střelnou - palnou zbraň?

Tato otázka opět navazuje na předešlou otázku. Jejím cílem je zjistit, zdali by se respondenti cítili lépe, kdyby u sebe měli střelnou – palnou zbraň, ať už v situaci ohrožení na životě, nebo v běžném každodenním životě.

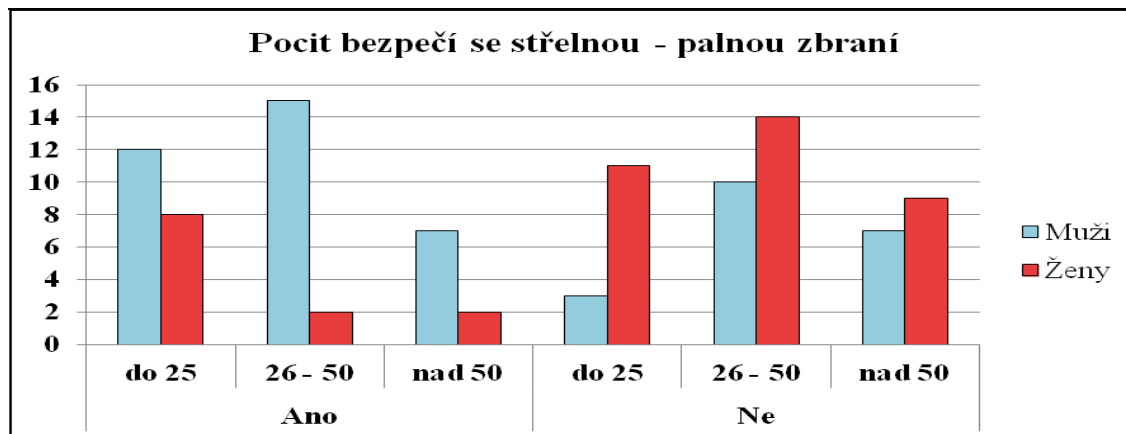
Tabulka 23: Pocit bezpečí se střelnou – palnou zbraní

Ano	46
Ne	54

Zdroj: Vlastní zpracování

Rozdílnost odpovědí dle pohlaví a věku je zobrazena v grafu 5.

Graf 5: Pocit bezpečí se střelnou – palnou zbraní

Zdroj: Vlastní zpracování

Z údajů zjištěných v tabulce 23 vyplývá, že 46% dotázaných by se cítilo bezpečněji se střelnou – palnou zbraní, z toho bylo 12 žen a 34 mužů. 54% odpovědělo, že by se necítili bezpečněji, z toho bylo 34 žen a 20 mužů. Vzhledem k odpovědím na předchozí otázku lze předpokládat, že negativní odpověď zvolili zejména respondenti, kteří uvedli, že mají ze zbraní strach, nebo že by se báli zbraň použít.

Nošení a držení střelné – palné zbraně s sebou nese určité výhody, ale rozhodně i rizika. Každý občan, který se rozhodne si pro svoji ochranu zbraň pořídit, musí předem zvážit rizika a povinnosti s tím přímo související. Nutné je si uvědomit, že použití zbraně proti člověku je konečné a nevratné, stejně tak zranění, která způsobíte. Každý, kdo uvažuje o pořízení zbraně za účelem sebeobranu by tedy měl zvážit svoji psychickou i fyzickou zdatnost, jelikož unáhlená rozhodnutí mohou skončit tragicky.

Jak bylo uvedeno výše, získání ZP vyžaduje znalosti jak teoretické, tzn. znalost zákonů atd., tak praktické, tzn. manipulace se zbraní, střelba atd. Nošení zbraně pro vlastní ochranu velice ovlivňuje dosavadní život. Náš právní řád ukládá povinnost skrytého nošení zbraně, tudíž velikost zbraně ovlivňuje volbu oblečení, a také možnosti kam zbraň uložit při volnočasových aktivitách. Dále je velice důležité pravidelně střelbu procvičovat, jelikož odhodlání zbraň použít je důležitější než samotný fakt, že ji máte u sebe. Někteří lidé si myslí, že zbraň stačí k zastrašení protivníka, což ostatně vyplynulo i z výzkumu. Důležité je si uvědomit, že pokud je útočník zdatný, může vám zbraň sebrat z rukou a použít proti vám. Podstatná je tedy psychická zralost a každý musí zvážit, zdali by byl schopen opravdu vystřelit a nést následky za své činy, i když jsou spáchané v sebeobraně.

Otázka 9: V některých státech USA je legální držet zbraň civilním občanem, který je oprávněn ji kdykoli použít, pokud je v ohrožení vlastního života, života blízkých osob nebo majetku. Je to podle vás v pořádku?

Tato otázka je záměrně položena z důvodu zjištění názoru a postojů respondentů na situaci v USA. Je obecně známo, že USA je jedním ze států s největším počtem ozbrojených civilních obyvatel. V USA je dle statistik ozbrojeno přibližně 280 milionů obyvatel, což činí 90% populace.

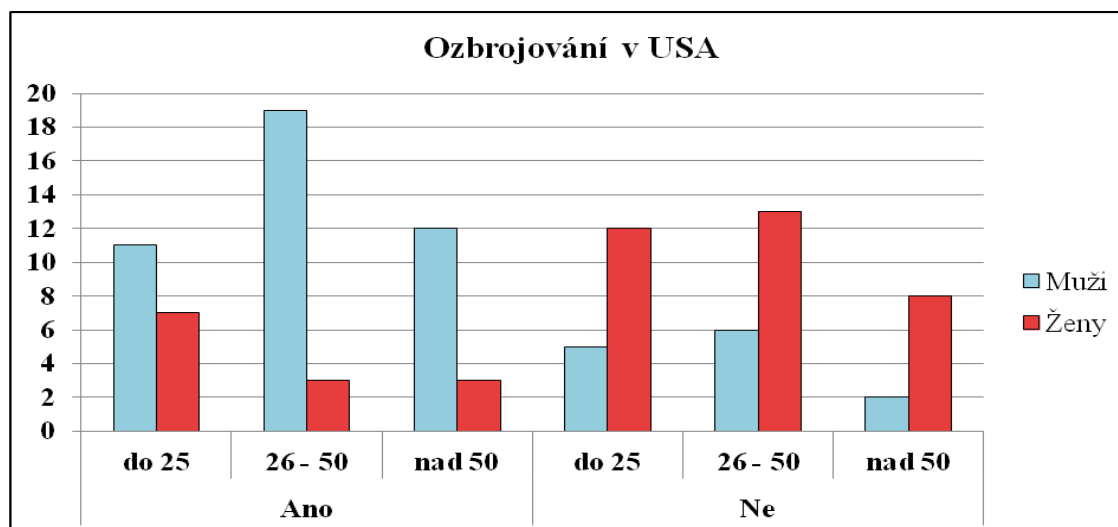
Tabulka 24: Ozbrojování v USA

Ano	55
Ne	45

Zdroj: Vlastní zpracování

55% dotazovaných si myslí, že situace ozbrojování v USA je v pořádku, 45 % dotazovaných si myslí, že tato situace v pořádku není. Tyto údaje zachycuje tabulka 24. Názory mužů a žen jsou zachyceny v grafu 6.

Graf 6: Ozbrojování v USA

Zdroj: Vlastní zpracování

Situace spojená s držním a nošením střelných – palných zbraní byla popsána v předcházející kapitole. Zůstává otázkou, jestli je situace v USA natolik vážná, nebo jde o zkreslené informace publikované zejména médii. Podmínky pro použití střelné zbraně jsou víceméně stejné jako v našem právním řádu. Rozdíl je však v počtu nelegálně držných zbraní, jelikož v USA je to běžnou situací. Ročně zemře přibližně 30 000 Američanů v důsledku použití palné zbraně a přibližně 80% trestných činů je páčáno pomocí palných zbraní. Nicméně jsou i takoví, kteří podporují zpřísnění zákonů o střelných zbraních.

Otázka 10: Souhlasili byste se zavedením takového standardu v ozbrojování i v České republice?

Cílem této otázky je zjistit postoje a názory respondentů vůči situaci v USA ve vztahu k aktuální situaci v České republice.

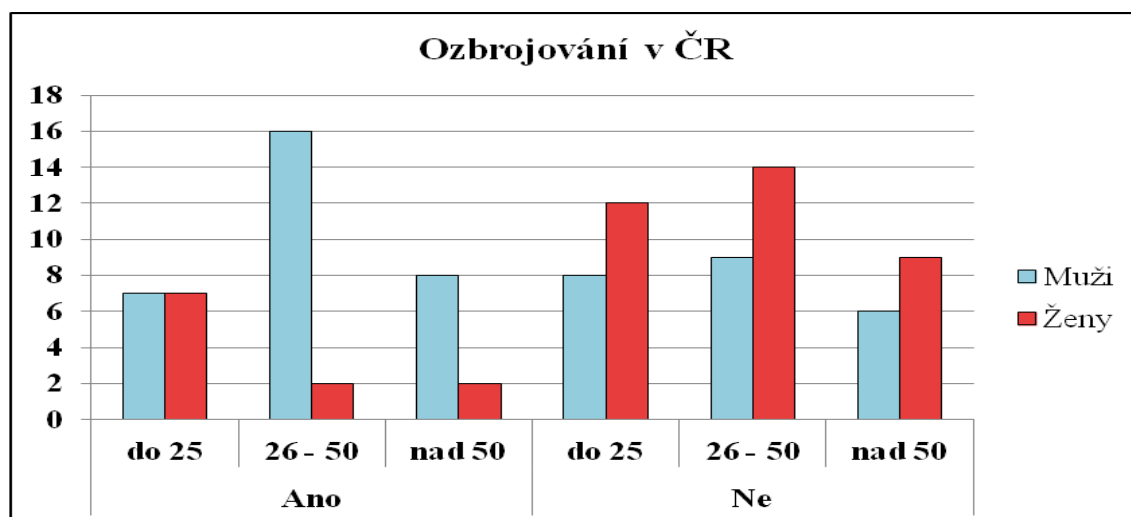
Tabulka 25: Držení a nošení střelné – palné zbraně v ČR a USA

Ano	42
Ne	58

Zdroj: Vlastní zpracování

Na tuto otázku odpovědělo 42% dotázaných souhlasně. Naopak 58% dotázaných odpovědělo záporně. Odpovědi žen a mužů jsou zobrazeny v grafu 7.

Graf 7: Ozbrojování v ČR

Zdroj: Vlastní zpracování

V teoretické části je popsána aktuální situace držení a nošení střelné – palné zbraně v ČR. V textu výše jsou pak popsány aktuální záznamy držitelů střelných zbraní. Trend ozbrojování civilních obyvatel v ČR nedosahuje počtu držitelů střelných – palných zbraní v USA.

Otázka 11: Jak je podle vás vysoké riziko zneužití střelné – palné zbraně? (Ohodnoťte 1-10, 1 nejnižší, 10 nejvyšší riziko)

Zneužití střelné – palné zbraně je jedním z nejvyšší bezpečnostních rizik spojených s držením takové zbraně. Cílem této otázky je tedy zjištění názoru civilních občanů, na míru rizika hrozící zneužitím zbraně.

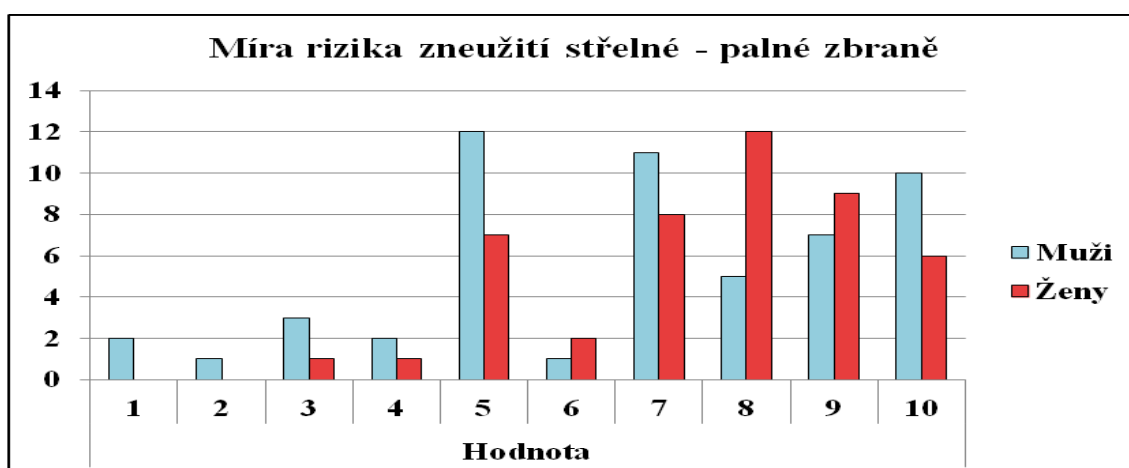
Tabulka 26: Míra rizika zneužití střelné – palné zbraně

Stupeň zneužití	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Počet	2	1	4	3	19	3	19	17	16	16

Zdroj: Vlastní zpracování

Jak lze vidět z tabulky 26, názory respondentů na míru rizika zneužitím střelné – palné zbraně se pohybují od 1 do 10. Pouze zanedbatelné % si myslí, že riziko není příliš vysoké, 19% dotázaných uvedlo střední variantu závažnosti. Rovněž 19% dotázaných ohodnotilo míru rizika číslem 7, 17% číslem 8, 16% číslem 9 a rovněž 16% označilo míru rizika nejvyšším možným počtem 10. Odpovědi žen a mužů dle věkových kategorií jsou zobrazeny v grafu 8.

Graf 8: Míra rizika zneužití střelné – palné zbraně

Zdroj: Vlastní zpracování

Za zneužití střelné zbraně se obecně považuje např. krádež a následné spáchání trestného činu s kradenou zbraní. V takovém případě se zodpovídá majitel zbraně, jelikož je ze zákona povinen zbraň ukládat a opatrovat tak, aby bylo zamezeno její ztrátě nebo odcizení.

Dalším případem zneužití může být například zcizení zbraně dítětem. Taková situace je zvláště nebezpečná a majitel zbraně by měl dbát především na zdraví svých nejbližších. Z toho důvodu je důležité, aby každý kdo zbraň vlastní, dbal na bezpečnost nejen svou, ale ostatních, kteří mohou přijít do kontaktu se zbraní a zabezpečit ji tak, aby se ke zbraní nemohl nikdo dostat, nejlépe aby ani nikdo nevěděl, kde ji majitel ukládá. Od 1. července 2014 je v provozu registr zbraní. Jedním z jeho úkolů je chránit majitele zbraní a ZP proti krádeži a zneužití ZP nebo zbraně.

Otázka 12: Myslíte si, že legislativa a zákony v České republice ve vztahu držení střelné – palné zbraně civilním občanem jsou v pořádku?

Poslední otázka tematicky uzavírá dotazník a je zaměřena na legislativu v ČR. Respondenti měli na výběr ze tří možností.

Tabulka 27: Legislativa a zákony v ČR ve vztahu k držení a nošení střelné – palné zbraně

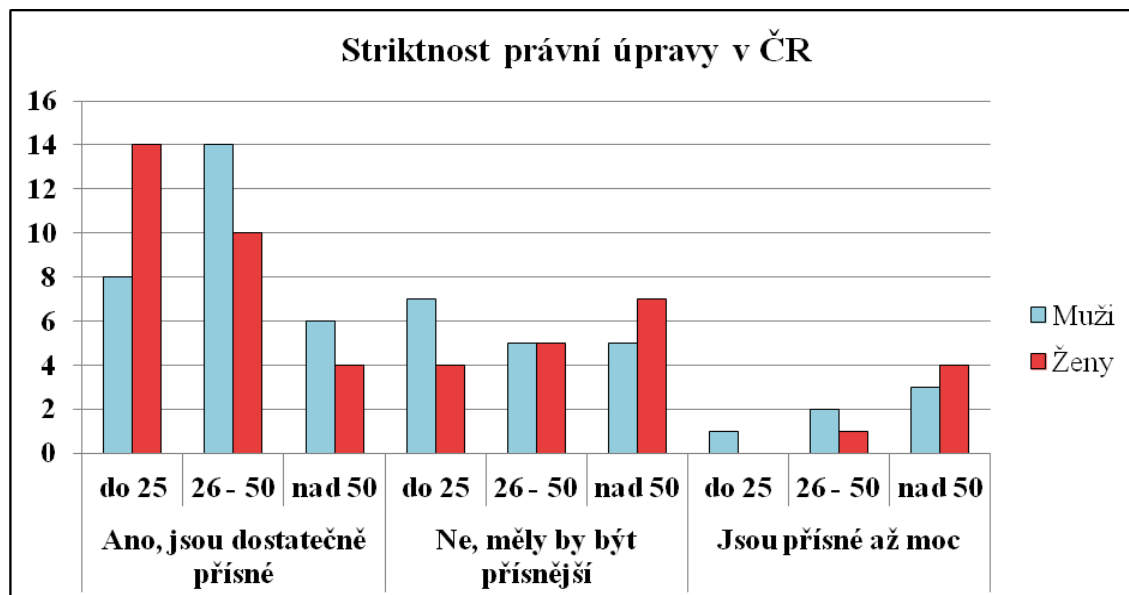
Legislativa, zákony v ČR a střelné zbraně	Počet	Počet v %
Ano, jsou dostatečně přísné	56	56%
Ne, měly by být přísnější	33	33%
Jsou přísné až moc	11	11%

Zdroj: Vlastní zpracování

Tabulka 27 vyobrazuje, že 56% dotázaných si myslí, že zákony a legislativa ve vztahu k držení a nošení střelné – palné zbraně jsou dostatečně přísné. 33% respondentů uvedlo, že zákony se jim zdají málo striktní a měly by být přísnější a zbývajících 11% si myslí, že jsou přísné až moc. Rozdílnost v názorech podle věku a pohlaví zobrazuje graf 9.

Právní úprava držení a nošení střelné – palné zbraně je podrobně rozebrána a vysvětlena v teoretické části. Dle mého názoru je legislativa dostatečně přísná.

Graf 9: Striktnost právní úpravy v ČR

Zdroj: Vlastní zpracování

6 VYHODNOCENÍ A NÁVRHY OPATŘENÍ V PRAXI

Obsahem této práce je definování pojmů zbraň, střelná – palná zbraň, vymezení práv a povinností držitelů těchto zbraní. Dále je obsahem této práce vymezení bezpečnostních rizik spojených s manipulací se zbraněmi v civilním sektoru a praktické zpracování veřejného mínění civilních občanů v sektoru držení a nošení střelné zbraně.

Tato problematika je velice složitá a obsáhlá. Z toho důvodu je práce koncipována jako ucelená příručka, určená především civilním obyvatelům a laické veřejnosti pro pochopení problematiky spojené s držením, nošením a manipulací se zbraní.

Ze samotné podstaty možných rizik v této problematice jsou podmínky a povinnosti pro zajištění bezpečného, život neohrožujícího a v neposlední řadě legálního nakládání s těmito prostředky uloženy legislativou.

V textu této práce jsou všechny tyto aspekty podrobně popsány a rozvedeny pro dobrou srozumitelnost a předvídatelnost legislativního řádu ČR v oblasti držení a nošení zbraně v civilním sektoru.

Pro běžné občany je tedy nutné si uvědomit, že vlastnictví zbraně sebou nese výhody i nevýhody a určitá rizika. Vlastnictví zbraně je určitý závazek. Pro všechny uchazeče o ZP a zájemce o střelnou – palnou zbraň je tedy důležité se problematice věnovat a zvážit všechny klady a zápory. Pro vlastníky ZP a střelné – palné zbraně, zejména pro osobní ochranu, je podstatné dodržovat povinnosti uložené zákonem a pravidla etického kodexu. To znamená, že majitelé zbraní musí zajistit zbraň proti zcizení, zneužití a manipulaci nepovolanou osobou např. dítětem.

Děti jsou přirozeně zvědavé, vnímavé a mají neobyčejnou představivost a značným vlivem přispívají média a televize, kde jsou zbraně zcela běžně proklamovány. Je tedy pravděpodobné, že pokud by dítě našlo doma nabitou zbraň, začalo by snít manipulovat. Nejspolehlivější prevencí před úrazy střelnými – palnými zbraněmi je jejich svědomité odstranění a uložení z dosahu dětí.

Ke zranění či usmrcení z nedbalosti, neúmyslným výstřelem, dochází nejčastěji ze zbraně nacházející se v domácnosti nebo v domě kamarádů. Obvykle je zbraň uložena na snadno přístupném místě, jako je ložnice, skříň, obývací pokoj, případně automobil.

Je tedy důležité, aby majitelé zbraní pravidelně kontrolovali jejich stav, zdali s nimi děti nemanipulovaly a to i v případě, že k nim nemají přístup. V rámci prevence je také důležité děti naučit zásadám správného zacházení se zbraní, jelikož v dnešní době se mohou se střelnou zbraní setkat kdekoli.

Rizika spojená s držním a nošením střelné zbraně jsou považována za závažnější než u jiných předmětů denní potřeby, jelikož z jejich podstaty vyplývá vysoká míra nebezpečí neoprávněným nebo nezodpovědným způsobem použití. Z toho důvodu země Evropského společenství, tedy Evropské unie EU, přijaly jednotnou směrnici o kontrole získávání a držení zbraní. Směrnice obsahují jisté standardy, kterým musí členské země přizpůsobit svoji legislativu. I když nejsou právní předpisy členských zemí jednotné, neměly by být volnější, v některých případech by měly být dokonce přísnější. Společný zájem o sjednocení legislativy však existuje, např. pro zjednodušení cestování se zbraní oprávněných držitelů z jednoho státu do druhého.

ZÁVĚR

V dnešní době se stále častěji setkáváme s nejrůznějšími riziky. Jedním z nejdiskutovanějších bezpečnostních rizik dnešní doby jsou bezesporu zbraně, trestné činy jimi páchané a nadměrné ozbrojování. Cílem práce bylo seznámení s problematikou držení a nošení střelné zbraně v civilním sektoru, vymezení základních pojmů a celkové uvedení do dané problematiky.

Práce je ucelenou příručkou – přehledem historického vývoje právní úpravy a aktuálního znění právní úpravy držení a nošení zbraně, která umožní vytvoření názoru na vývoj, odlišnosti a dopad úpravy na praxi. Důležitou částí práce je vymezení a definování pojmů, které jsou nezbytné pro orientaci v problematice. Dále jsou v práci popsány náležitosti, podmínky, práva a povinnosti žadatelů a držitelů střelných zbraní a zbrojních průkazů.

Teoretická část je zaměřena na seznámení a objasnění základních aspektů tohoto tématu, kterými jsou právní úprava držení a nošení střelné zbraně, zbraň, střelivo, bezpečnost a rizika spojená s držením a nošením střelné – palné zbraně civilními občany. Dále jsou popsány skupiny zbrojního průkazu a náležitosti spojené s jeho získáním. Následně jsou stanoveny práva a povinnosti držitelů střelných – palných zbraní a shrnutí platné legislativy.

Praktická část seznamuje s legislativou platnou na území Spojených států Amerických z důvodu největšího podílu na držení a nošení střelných zbraní a charakterizuje rozdíly právní úpravy České republiky. Další kapitola praktické části je věnována výzkumu prostřednictvím dotazníku, jehož cílem bylo zmapovat faktické počty držitelů střelných – palných zbraní, názory a postoje hodnoceného výzkumného vzorku civilních obyvatel.

Poslední kapitola je věnována zhodnocení a doporučení v praxi. Z tohoto hodnocení vyplývá, že legislativa upravující držení a nošení střelné – palné zbraně v České republice je dostatečně přísná. Dále je v této kapitole shrnuto několik návrhů a opatření.

Pro úplnost a přehlednost praktické části jsou získané údaje rozděleny do tabulek s komentáři a doplněny o grafy. Komentáře jsou podloženy aktuálními statistickými údaji.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

Seznam použitých českých zdrojů

BAČKOVSKÁ, M., NOVÁK, P. *Zákon o zbraních s komentářem a prováděcími předpisy*. 1. vyd. Praha: Linde a.s., 2003. 236 s. 14. ISBN 80-7201-426-9.

JACKSON, R. *Tanky a další vojenská vozidla*. Grada Publishing a.s, 2010. 447 s. ISBN 978-80-247-3466-8.

KOMENDA, J. *Bezpečná manipulace se zbraní při zkoušce odborné způsobilosti*. 3 vyd. Brno: Jan Komenda, 2009. 92 s. ISBN 978-80-254-4326-2.

KOMENDA, J. *Zákon o zbraních v praxi*. Brno: Jan komenda, 2005. 186 s. ISBN 80-239-4102-X.

LATA, Š. *Právní úprava držení a nošení střelných zbraní k ochraně života, zdraví a majetku z pohledu správního práva*. Brno, 2012. Magisterská práce. Právnická fakulta Masarykovy univerzity, Právo a právní věda, Katedra správní vědy a správního práva. Vedoucí magisterské práce: JUDr. Stanislav Sedláček, Ph.D.

MINISTERSTVO VNITRA. *Novela zákona o zbraních*. [cit. 2015-01-09]. Dostupné z: www.mvcr.cz/soubor/dokumenty-zbrane-a-strelivo-novela-zakona-o-zbranich-doc.aspx

MUSIL, J., KONRÁD Z., a SUCHÁNEK J. *Kriminalistika*. 2. přeprac. a doplněné vyd. Praha: C. H. Beck, 2008. 608 s. ISBN 80-717-9878-9.

NĚMEC, Z., HUSÁK, V. *Zákon o střelných zbraních a střelivu*. 1. vyd. Praha: PROSPEKTRUM, 1996. 138 s. ISBN 8071750387.

TERYNGEL, J., KREML, A. *Zákon č. 119/2002 Sb., o zbraních, komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2009. 548 s. ISBN 978-80-7357-461-1.

TERYNGEL, J., LIŠKA, P. *Zbraně, střelivo a právo*. 1. vyd. Praha: ORAC, 2000. 199 s. ISBN 80-86199-21-5.

Seznam použitých zahraničních zdrojů

CAVE, Alfred A. *The French and Indian War*. Westport, CT, USA: Greenwood Press, 2004. 208 s. ISBN 031332168X.

HALBROOK, Stephen P. *The Founders' Second Amendment: Origins of the Right to Bear Arms*. Oakland, CA, USA: Independent Institute, 2008. 1096 s. ISBN 978-0-313-38670-1.

Seznam použitých internetových zdrojů

Bill of Rights. *The National Archives and Records Administration* [online]. 2012 [cit. 2015-01-21]. Dostupné z: http://www.archives.gov/exhibits/charters/bill_of_rights_transcript.html

FISKE, J. *The American Revolution* [online]. Boston, MA, USA: Houghton Mifflin Company, 1891 [cit. 2015-01-11]. Dostupné z: <http://www.gutenberg.org/ebooks/41266> s. 99-101

MINISTERSTVO VNITRA ČR. *Zbraně a střelivo*. [online]. 2015 [cit. 2015-01-29]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/zbrane-a-strelivo-92.aspx>

POLICIE ČR. *Zbraně a střelivo*. [online]. [cit. 2014-12-17]. Dostupné z: <http://www.policie.cz/clanek/policie-ceske-republiky-zbrane-a-strelivo.aspx>

SEDLÁČEK, P. *Právní úprava držení a nošení zbraní v letech 1945 – 1989*. [online]. Brno, 2010 [2014-11-29]. Diplomová práce. Masarykova univerzita, Právnická fakulta. Vedoucí práce JUDr. Pavel Salák. Dostupné z www: <http://is.muni.cz/th/179714/pravf_m/diplomova_prace-final.pdf>

The Bill of Rights of 1689. *Yale Law School* [online]. 2008 [cit. 2015-01-11]. Dostupné z: http://avalon.law.yale.edu/17th_century/england.asp

VÍT, M., REGULI, Z., CHVÁTALOVÁ, J. *Základy osobní sebeobran*y [online]. 2011 [cit. 2015-01-28]. Dostupné z:

http://is.muni.cz/do/rect/el/estud/fsps/ps11/sebeob/web/pages/pravni_aspekty.html

ZBRANĚ KVALITNĚ. *Nauka o zbraních*. [online]. [cit. 2014-11-28]. Dostupné z:

<http://zbrankvalitne.cz/zbrojni-prukaz/nauka-o-zbranich/>

ZBROJNÍ PRŮKAZY. *Kategorie zbraní a střeliva*. [online]. 2013 [cit. 2014-11-21].

Dostupné z: <http://www.zbrojniprukazy.cz/kategorie-zbrani-a-streliva/>

Zákon č. 274/2006 Sb., *vyhláška, kterou se stanoví seznam vojenského materiálu pro účely zákona o veřejných zakázkách*, § 2. [online]. 2010-2015 [cit. 2015-01-05].

Dostupné z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2006-274>

Seznam použitých ostatních zdrojů

Nález Nejvyššího správního soudu z 21. října 1927, č. 18.051, sb. č. 6820.

Příloha č. 1 k vyhlášce č. 493/2002 Sb., o posuzování zdravotní způsobilosti k vydání nebo platnosti zbrojního průkazu a o obsahu lékárničky první pomoci provozovatele střelnice.

Zákon č. 40/2009 Sb., *trestní zákoník*, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 81/1938 Sb., *o zbraních a střelivu*, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 119/2002 Sb., *o střelných zbraních a střelivu*, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 147/1983 Sb., *o zbraních a střelivu*, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 162/1949 Sb., *o zbraních a střelivu*, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 170/2013 Sb., *o střelných zbraních a střelivu*, ve znění pozdějších předpisů.

SEZNAM ZKRATEK

CCW	Concealed Carry Weapon permin
CO₂	Oxid uhličitý
ČNB	Česká národní banka
ČR	Česká republika
EU	Evropská unie
HB	Značka tvrdosti materiálů/kovů
MV	Ministerstvo vnitra
MZ	Ministerstvo zdravotnictví
mm	milimetr
N	Newton
NSDAP	Nationalsozialistische Deutsche Arbeiterpartei
RP	Říšský protektor
SS	Schutzstaffel
USA	United States of America
ZP	Zbrojní průkaz

SEZNAM OBRÁZKŮ, TABULEK A GRAFŮ

Seznam obrázků

Obrázek 1: Části střelné – palné zbraně.....	20
--	----

Seznam tabulek

Tabulka 1: Přehled skupin zbrojních průkazů a jejich oprávnění a omezení	31
Tabulka 2: Monitorovací údaje respondentů – věk a pohlaví.....	42
Tabulka 3: Počet držitelů střelné – palné zbraně	42
Tabulka 4: Statistika růstu počtu registrovaných zbraní.....	43
Tabulka 5: Držitelé ZP	43
Tabulka 6: Držitelé zbrojního průkazu	44
Tabulka 7: Statistika růstu držitelů ZP	44
Tabulka 8: Počet majitelů více střelných – palných zbraní	45
Tabulka 9: Statistické údaje pro rok 2013	45
Tabulka 10: Statistické údaje pro rok 2013	45
Tabulka 11: Místo pro uložení střelné – palné zbraně	46
Tabulka 12: Důvod uložení střelné – palné zbraně.....	47
Tabulka 13: Zřízení ZP	48
Tabulka 14: Důvod pořízení ZP.....	48
Tabulka 15: Prostředky pro osobní ochranu	49
Tabulka 16: Zvolené prostředky pro osobní ochranu	50

Tabulka 17: Důvody nenošení prostředků na osobní ochranu.....	50
Tabulka 18: Řešení krizové situace	51
Tabulka 19: Použití palné zbraně ano - ne.....	53
Tabulka 20: Použití palné zbraně - ano	53
Tabulka 21: Použití palné zbraně - ne	54
Tabulka 22: Bezprostřední ohrožení života, zdraví nebo majetku	56
Tabulka 23: Pocit bezpečí se střelnou – palnou zbraní.....	57
Tabulka 24: Ozbrojování v USA	59
Tabulka 25: Držení a nošení střelné – palné zbraně v ČR a USA	60
Tabulka 26: Míra rizika zneužití střelné – palné zbraně.....	60
Tabulka 27: Legislativa a zákony v ČR ve vztahu k držení a nošení střelné – palné zbraně.....	62

Seznam grafů

Graf 1: Zřízení ZP.....	48
Graf 2: Prostředky osobní ochrany	49
Graf 3: Použití střelné – palné zbraně při sebeobraně	53
Graf 4: Bezprostřední ohrožení života, zdraví, nebo majetku	56
Graf 5: Pocit bezpečí se střelnou – palnou zbraní	57
Graf 6: Ozbrojování v USA.....	59
Graf 7: Ozbrojování v ČR.....	60
Graf 8: Míra rizika zneužití střelné – palné zbraně	61

Graf 9: Striktnost právní úpravy v ČR..... 62

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha A - Dotazník 1	I
------------------------------	---

Příloha A - Dotazník 1

Vážené respondentky, vážení respondenti,
obracím se na Vás s žádostí o vyplnění mého dotazníku, který poslouží jako podklad pro bakalářskou práci na téma „Bezpečnost a rizika držení střelné zbraně v civilním sektoru“.
Dovoluji si Vás rovněž požádat o co nejpřesnější a pravdivé vyplnění dotazníku. Účast ve výzkumu je anonymní a dobrovolná. Předem děkuji za spolupráci. Studentka Univerzity Jana Amose Komenského Praha, Petra Gybasová, DiS.

Pohlaví

žena muž

Věk

do 25 let 26 - 50 let nad 50 let

1. Vlastníte střelnou zbraň?

ano ne

a) Jste držitelem zbrojního průkazu kategorie:

A B C D E nejsem

b) Vlastníte více než jednu střelnou zbraň? (Vyplňují ti, kteří zvolili ano v 1 části otázky)

ano ne

2. Jaké místo byste volili, popř. volíte, pro uložení střelné zbraně a proč?

.....

3. Uvažujete o zřízení zbrojního průkazu v blízké době? (Vyplňují ti, kteří nemají zbrojní průkaz)

ano uvažuji z důvodu:

ne, neuvažuji

4. Nosíte u sebe nějaké jiné prostředky pro svoji osobní ochranu. Pokud ano, tak jaké a pokud ne tak proč?

ano, nosím tyto prostředky:

ne, nenosím u sebe žádné prostředky, protože.....

5. Jak byste řešili krizovou situaci, při které byste byli v bezprostředním ohrožení?

.....

6. *Použili byste k sebeobraně střelnou - palnou zbraň? U obou variant odpovědi prosím popište proč.*

ano, protože.....

ne, protože.....

7. *Máte zkušenost se situací bezprostředního ohrožení života, zdraví nebo majetku?*

ano ne

8. *Cítili byste se bezpečněji, kdybyste u sebe měli střelnou – palnou zbraň?*

ano ne

9. *V některých státech USA je legální držet zbraň civilním občanem, který je oprávněn ji kdykoli použít pokud je v ohrožení vlastního života, života blízkých osob nebo majetku. Je to podle vás v pořádku?*

ano ne

10. *Souhlasili byste se zavedením takového standardu v ozbrojování i v České republice??*

ano ne

11. *Jak je podle vás vysoké riziko zneužití střelné zbraně?(Ohodnoťte 1-10, 1 nejnižší riziko, 10 nejvyšší)*

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

12. *Myslíte si, že legislativa a zákony v České republice ve vztahu držení střelné zbraně civilním občanem jsou v pořádku?*

ano, jsou dostatečně přísné ne, měly by být přísnější jsou přísné až moc

BIBLIOGRAFICKÉ ÚDAJE

Jméno autora: Petra Gybasová, DiS.

Obor: Bezpečnostní studia

Forma studia: Prezenční

Název práce: Bezpečnost a rizika držení stěžené zbraně v civilním sektoru

Rok: 2015

Počet stran textu bez příloh: 57

Celkový počet stran příloh: 2

Počet titulů českých použitých zdrojů: 10

Počet titulů zahraničních použitých zdrojů: 2

Počet internetových zdrojů: 10

Počet ostatních zdrojů: 8

Vedoucí práce: Mgr. Jirí Víšek